

Reversen sees en tillukt Bog liggende paa et Bord. Oven over læses disse Ord: *Lugentibus Musis*. Nedenunder: *Occlusuz Die 19 Febr 1748. 23.*) Mag. Clemens Schade, blev Con-Rector Aar 1720, og Rector Aar 1731. Om ham er meldt fuldstændigere blant Rectores No. 20.

24.) Mag. **Johan Peter Anchersen**, fød Aar 1700. Blev Con-Rector ved vor Frue latinske Skole Aar 1732, og Aar 1733 Bibliothecarius Univers. Aar 1736 Professor Philosophiæ. Aar 1737 Professor Eloquentiæ. Aar 1752 virkelig Justitsraad. Døde Aar 1765 den 22 Apr.

25.) Mag. **Casper Friderik Munthe**, blev Con-Rector Aar 1736. Derefter Vice-Rector Aar 1740. (See om ham blant Rectores No. 21.)

26.) Mag. **Lars Lykke**, blev Con-Rector Aar 1760 og Rector 1765. (See om ham blant Rectores No. 22.)

27.) Mag. **Lars Sahl**, blev Con-Rector ved Skolen Aar 1762 og Vicarius i at læse ved Universitetet i den vacante Professors Linguæ Sted. Aar 1780 den 10 Jan. blev han Professor Linguæ Græcæ.

§. 4.

Universitetet eller Academiet, i daglig Tale Studiigaarden kaldet, ligger paa Hiørnet af store Kannikestræde og Nørregade ved vor Frue Kirkes nordre Side. Den Hoved-Side af Bygningen, som vender ud til Nørregade, er 155 Alen lang, to Etager høi, 20 Alen høi til Gesimsen, men 30 Alen høi til Tagryggen. Om dette Universitets første Oprindelse og Stiftelse maae følgende Begivenheder merkes: Kong Erik af Pommeren var den første Konge i Danmark, som fik i Sinde efter andre Nationers Exempel at stifte og anlegge et Universitet i sit eget Rige til Studeringers Opkomst. Til den Ende forhvervede han Aar 1418 den romerske Paves (som paa den Tid ansaaes for at have Monopolium i deslige Naaders Uddelelse) Martini den Femtes Brev og Bulla til Erkebispem i Lund i Skaane og til Biskoppen i Roskild, at de skulle paa et beleiligt Sted indrette et almindeligt Studium eller Høi-Skole, som skulle have samme Friheder som Universitetet i Paris, og hvor alle Videnskaber, undtagen Theologie, maatte læres og forhandles; dog med den Limitation eller Indskrænkning, at, dersom det ei blev sat i Verk inden to Aars Forløb, da skulle

denne Pavens Tilladelse ophæves. Men formedelst den forvirrede Tilstand, som paa samme Tid var i Riget og de indfaldende urolige Tider, blev der intet af dette nyttige Anlæg og Stiftelse, hverken i Kong Eriks af Pommeren, eller i hans Eftermands Kong Christophers af Bayern, deres Regierings Tid, men det stod hen indtil Slutningen af Kong Christian den Førstes Regiering.

Høibemeldte Kong Christian den Første paa sin Pillegrims Reise til Rom Aar 1474 fornyede samme Begiering, og erhvervede ny Frihed af den romerske Pave Sextus den Fierde til at stifte et Universitet i sit Rige Danmark, og fik ommeldte Paves Brev og Bulla, dateret XIII Calend. Julii Anno 1475 til Erke-Bispen i Lund Johannes Brostorp om samme Academie at oprette, hvilket skulle nyde ligedanne Friheder og Herligheder, som andre Universiteter, især det Bononiske, enten vare eller fremdeles bleve forundte. Derpaa overlagde Kong Christian den Første efter sin Hiemkomst fra sin udenlands Reise denne Sag nærmere med Rigets Biskopper og Prælater, hvorledes og paa hvad Sted, at Universitet skulle oprettes. Efter den Roskildske Biskops Olai Martini Raad og Samtykke udvalgte Kongen den Kongelige Residenz-Stad Kiøbenhavn til boglige Kunsters Hoved-Sæde. (See E. Pontoppid Orig. Hafn. pag. 140. L. Holbergs Danmarks og Norges Geistlige og Verdslige Stat pag. 163 sqv.) Efter samme Biskops Raad og Tilskyndelse blev ogsaa Mag. Peder Albertsen, Kanik i Lund, som kort derefter antog Doctor-Graden, udseet af Kongen til at være den Middels-Person, som Kongen betroede det hele Verk til, baade i at indrette alle Ting paa beste Maade, saa og i at opsøge beqvemme Lærere. Da fornævnte Mag. Peder Albertsen havde faaet kongelig Befaling at skulle tage til sig visse Doctores og Magistri, som skulle tilligemed ham selv lære og undervise offentligen i alle Faculteter, endogsaa Theologien, saa reiste han med Erke-Bispens af Lund Hr. Johan Brostorps Tilladelse ud til det Cølnske Universitet ved Rhein; thi dette Universitet var paa den Tid, næst det Parisiske, meest bekiendt og besøgt af de Danske. Paa dette Cølnske Universitet udvalgte Dr. Peder Albertsen adskillige Magistri, Baccalaurei og Studentere, som han bragte med sig til Kiøbenhavn, men han bragte ikkun en Doctor Theologiæ, ved

Navn Petr. Davidis de Scotia og en Juris Baccalaureus ved Navn Mag. Tilemann Schlecht. (See Winding. Acad. Hafn.. pag. 55. sqv.) De første akademiske Lærere vare efter A. Thuras fuldstændige Fortegnelse paa dem i sin Infantia Acad

Hafn. pag. 12. disse: *Petrus Gunneri Gryswaldens, Birgerus Gunneri, Ericus Nicolai de Tange, Gen. Rosencrondz, Hermannus de Nienborg, Andreas Christierni, Petrus de Falffria, Martinus Remhard, Paulus Eliæ, Christianus Morsianus, Amelungus Amelungi, Vincentius Støge, Johannes Cusanus, Alexander Kynsømus, Canutus Wiburgensis, Mathias Petri, Thomas Alme, M. Torbern,* hvilke deels strax efter Universitetets Stiftelse, deels siden indtil Reformationen, ja nogle, (saasom saasom Christianus Torkilli Morsianu især) have efter Reformationen befordret Guds Ære og gode Videnskabers Udbredelse i Danmark. Bemeldte Christian Tork. Morsian kaldes af Etatsraad Gram een af Nørre-Jyllands Ornamenter i Kiøbenhavns Videnskabers Societets Skrifter Tom. 4. pag. 271. Da nu alting efter tre Aars Forløb var bragt i Orden og Stand, blev det nye Universitet anlagt i Kiøbenhavn Aar 1478, og forsynet med sin allerførste kongelige Fundatz og Diploma, paa Latin forfattet og dateret in Castro Hafniensi Die B. Francisci Confessoris, eller paa Kiøbenhavns Slot den 4 Oct, Aar 1478. Dette latinske Diploma kan læses i L. Holbergs Danmarks og Norges Geistlige og Verdslige Stat pag. 164. Saa og i Pontoppid. Orig. Hafn. Pag.140.

Den forhen ommeldte Roskildske Biskop Olaus Martini, som var Kongens Kantzler, blev nu tillige Universitetets Kantzler. Doctor Peder Albertsen, som nu var kaldet til Professor ved dette Universitet, blev af Biskop Olaus Martini beskikket til at være Vice-Kantzler, og blev nu den allerførste Pro-Cancellarius. Mag. Jesper Henriksen, Herre til Sandager Gaard, som da var Decanus Capituli Hafniensis, blev udvalgt til at være den allerførste Rector Magnificus. Men Ærkebisp Johan Brostorp af Lund gav Academiet Statuta, og foreskrev Maaden, paa hvilken en Rector skulle udvælges, samt adskilligt andet.

Universitetets første Indkomster til Professorernes Løn bleve tagne af visse overflødige Præbender i det Roskildske og Kiøbenhavnske Kapitel, samt af nogle Kirker, saasom Faxøe og Sæby, som vare forsynede med rige Tiender. (SeePontoppid. Orig. pag. 142. 143.) Da Rector og Professores

nu vare udnævnte og endeel Studerende sammensankede saavel af Landets egne, som Fremmede, saa blev Universitetet i det næstfølgende Aar 1479 høitideligen indviet af Universitetets Vice-Kantzler og Professor Doct. Petrus Alberti eller Peder Albertsen, udi Kongens, den Roskildske Biskops og de fornæmste Rigets Stænders høie Nærværelse, ved hvis Samtykke der paa samme Tid blev creeret den første Rector Magnificus, nemlig Mag. Jesper Henriksen. Denne høitidelige Indvielse skeedte den første Jun. Aar 1479 i vorFrue Kirke, hvor forommeldte Doct. Peder Albertsen holdt en Inaugural-Oration in Laudern Scientiarum, og Præsten holdt en Messe de Spiritu Sancto (See Wind. Acad. Hafn. og A. Thuras Infant. Acad. Pontoppid. Orig. Hafn. pag. 143.) Efterat Orationen var til Ende bærede Kongen og Hoffet dette nye Universitet med at indskrive deres Navne udi Academiets Immatriculations-Protocol. Det samme gjorde adskillige høie Standspersoner, samt Bisper, Abbeder og Prælater, omtrent 70 i Tallet, Om Universitetets første Opkomst, Skiebne, Privilegier kan efterlæses Willichii Westhovii *Ἀντισημειώσεις* in Laudem Regiæ Academiæ Hafn. 1604. in 4. *Caspari Bartholini* (Senioris) Oratio de Ortu, Progressu & Incrementis Academiæ Hafn. Trykt Hafn. 1620. in 4. og atter Witcb. 1645. *M. Thomæ Wilhelmi*, Canonici Lund. & Theol. Lectoris, Tract. de Fundatione Academiæ Hafn. *E. Windingii* Acad. Hafn. Trykt Skøn. 1665 in 4. *Joh. Isaac. Pontani* Rer. Dan. Part. IV. pag. 769. *Frid. Chr. Bircherodii* Oratio, habita de Acad. Hafn. Trykt Skøn. 1694. *Nic. Petr. Sibberns* Bibliotheca Hist. Dan. Norv. Cap. X. §. 1. pag. 308. sqv. Og af udenlandske kan efterlæses *Frid. Lucæ* Europ. Og af udenlandske kan efterlæses *Frid. Lucæ* Europäischer Helicon, handlende om alle Nationers Academier især i Europa, Part. III. Cap. V. §. 6. pag. 259. sqv.

Paa dette Universitet lærtes nu offentligen alle Videnskaber endogsaa Theologien, hvorudover Biskop Lauge Urne og flere katholske Bisper siden ansaae Theologiens offentlige Læsning som en stor Anledning til Kirke-Reformationens Fremgang. Af Begyndelsen havde Professorerne ingen egne Auditoria, hvor de kunde holde deres Forelæsninger for de Studerende; men de havde paa nogen Tid til Laans af Dom-Kapitelet nogle Skole-Værelser i den søndre Side af vor Frue Kirke. Thi i en, af Universitetets gamle Registranter findes disse Ord:

Anno 1478 Litteræ Capituli Hafniensis, quibus gratiose conceduntur Petro Alberti Scholæ, in Parte Meridionali Ecclesiæ D. Virginis situatæ, pro Lectionibus & Exercitiis, donec prædictus Magister & sui Conscii de Scholis melioribus fuerint provisi. Dette varede kun et Aar, at Professorerne havde her deres Auditoria. Thi Aar 1479 laante Kong Christian den Første af Stadens Magistrat til et Studii- eller Universitets-Huus Byens gamle Raadhuus, beliggende Vesten for Frue Kirke paa Hjørnet af Nørregade og Studiistræde just paa det Sted, hvor nu omstunder den siellandske Biskops Residenz er. Dette Laan skulde ikkun vare i 10 Aar og efter den Tids Forløb skulle samme Huus blive Magistraten leveret tilbage igien, naarsomhelst at Studium eller Collegium, som var begyndt, blev paa et andet beqvemt Sted anlagt. Men da disse 10 Aar og flere vare forløbne, tog Magistraten deres Raadhuus tilbage med Magt Aar 1491, men de maatte efter kongelig Befaling strax lade Doctorerne og Mesterne bekomme det igien til deres Brug. (See foran pag. 12 og 102.)

Kong Hans lod derpaa samme Raadhuus Aar 1512 indrette til en beqvem Bygning og et ordentlig Universitets-Huus, hvor Professorerne kunde holde deres offentlige Lectier. Paa denne allerførste Studiigaard blev sat en latinsk Overskrift, som allerede forhen er anført pag. 12. Udi den følgende Tid blev dette nye Universitet begavet med en og anden Herlighed for at holde det ved lige; adskillige nyttige Anordninger bleve ogsaa gjorde for at bringe det i en mere blomstrende Tilstand. Kong Hans forordnede, at ingen Adel eller Uadel maatte udsende deres Børn i fremmede Lande for at studere, førend de i 3 Aar havde studeret ved Kiøbenhavns Academie. Kong Christian den Anden anordnede, at ingen maatte begive sig fra Academiet for at studere udenlands, førend han var bleven promoveret til Baccalaureus. Men desuagtet kom Academiet dog paa nogen Tid i Forfald, deels formedelst den megen Uroe, som Kong Christian den Anden var indviklet i, deels siden i Kong Friderik den Andens Tid, da Academiet formedelst Religionens Forandring blev bragt udi stor Forvirrelse, saa at Universitetet havde i 8 Aar ingen øvrighed. Men Kong Christian den Tredie satte dette Universitet Aar 1539 igien i sin fulde Stand og forbedrede det. Thi Professorerne, som

udi de vanskelige Tider vare adspredte, bleve kaldte tilbage, og Universitetet fik sin Rector, nemlig Professor Christianus Torkilli Morsianus. Kongen gav Academiet en ny Fundatz paa Latin, dateret Odense paa Rigsdagen den 10 Jun. Aar 1539 under Kongens og Rigsraadernes Hænder. Denne Fundatz kan læses i E. Pontoppid. Orig. Hafn. pag. 302. Kongen forskrev Doctor Johan Bugenhagen fra Wittenberg i Sachsen ind til Danmark og efter samme Mands Raad oprettede han Kiøbenhavns Universitet, saa at der nu maatte læres offentlig Theologie, Lægekunst, Lovkyndighed, det latinske, græske og hebraiske Sprog. Dernæst lagde Kongen nye visse Indkomster til Academiet, saa og til Professorernes Løn lagde han af de forhen værende katholske Bispe-Tiender, Knardrups Kloster af siellandske og skaanske Kirker, af Øresunds Told og Jordskyld af 103 Huse, som havde tilhørt vor Frue Kirke, eller egentlig Kanikerne i Kapitelet; hvilke Indkomster beløb sig til 1400 Rhinske Gylden aarligen. Studiigaarden blev nu forandret, thi isteden for Universitetet hidindtil havde været i det gamle Raadhuus paa Hiørnet af Studiistræde, saa gav Kongen nu et nyt Sted til en Studiigaard eller Universitets-Huus, nemlig den forrige Bispegaard, hvor de katholske Biskopper havde boet.

Denne store Gaard, beliggende paa Kapitelets Grund, tilhørte for Reformationen altid Biskoppen i Roskild, som der residerede, naar han nu og da opholdt sig i Kiøbenhavn, men da denne Bispegaard tilligemed alt det øvrige geistlige Gods blev efter den store Forandring i Religionen lagt under Kronen, saa forcerede Kongen bemeldte Bispegaard til det kiøbenhavnske Universitets Nytte og Brug. Udi denne forrige katholske Bispegaard med alle sine tilhørende Bygninger bleve nu indrettede ordentlige Auditoria til Universitetets Brug, samt tillige Boliger for Læsemesterne, og Logementer for Studenterne saa og Værelser til en Spisemester. Dernæst bleve Kanik-Boligerne, ligesom de nu værende Kaniker afgang og døde, tillagte otte Professorer til deres Residentser. (See vidtløftigere herom Nic. Cragii Hist. Christiani III. edit. á Joh. Grammio fra pag. 93 - 136.) Til en Erindring om denne Forandring stod over Indgangen paa en af disse Professor-Residentser en latinske Inscription, som er anført

forhen pag. 140. Kong Christian den Tredie beskikkede sin Kantzler til at skulle herefter bestandig være Academiets Kantzler og Conscrvater, som skulle paasee Fundatzens og Ordinantzens bestandige Efterlevelse. Til hvilket Embede Rigets Kantzler Johannes Friis til Hasselager blev bestikket. Denne nye anordnede Studiigaard eller Universitets-Huus blev indrettet Aar 1540. Men af al den gamle Bygning sees i vore Tider intet mere tilovers end den liden Bygning, som bruges til Consistorii Forsamlings-Sted, og i Stadens store Ildebrand blev staaende, fordi det var en lav Bygning, som Ilden mindre fattede udi, da alle de øvrige Academiets Bygninger afbrændte.

Aar 1543 blev efter Kongens Befaling holdet paa det store Auditorium i dette nye Universitet et Colloquium Theologicum eller Disputatz i 8 Dage imellem de lutherske og papistiske Lærere baade For- og Eftermiddag offentlig fra Klokken 7 til 12 om Formiddagen og fra Klokken 2 til 5 om Eftermiddagen ofte i Kongens egen Nærværelse, som hørte derpaa med stor Fornøielse. Dette Colloquium blev holdt i December Maaned, hvor alle Canonici af Dom-Kapitlerne og Prælater i Klosterne, som agtede at tage et og andet Stykke af deres papistiske Lærdom i Forsvar vare indbudne at møde. Den siellandske Biskop Doct. Peder Palladius var Præses iblant Collocutores, nemlig Johannes Maccabæus, Christianus Morsianus, Olaus Chrysostomus og Johannes Synningius, paa de Evangeliskes Side. (See E. Pontoppid. Annales Hist. Eccles. Tom. III. pag. 280. sqv. Zwergs Siellandske Cleresie Tom. I. pag. 61.) Iblant de fornemste papistiske Lærere vare de tvende Abbeder af Esserom og Herritsvad, Doct. Jacob Heye, Cantor, Mag. Joh. Laurentii, Doct. Nicol. Blachius nomine Capituli Roschildens. M. Erasmus af Sorøe-Kloster, Petrus Severus, Petrus Jarens. Mag. Jonas Thuronis og Mag. Bernhardus Arvidi. Efterat disse længe havde tvistet om Religions-Artiklerne, saa underskreve de omsider Troens Artikler efter den antagne Religions-Form og Bekiendelse. Derpaa efter Disputatsens Slutning blev Aar 1574 af Doct. Petrus Palladius disse tre promoverede til Doctores Theologiæ, nemlig: Mag. Olaus Chrysostomus, Professor Theologiæ, Mag. Johannes Synningius, Professor Theologiæ ved Universitetet, og Mag. Nicolaus Cragius,

Tydsck Hof-Prædikant, som offentlig en di denne Forsamling havde forsvaret den Evangeliske Troe. (See Holbergs Danmarks Hist. Tom. 2. pag. 370. Zwergs Clerisie pag, 449, Pontop. Annales Eccles. Tom. III. pag. 282.)

Kong Christian den Tredie gav atter Aar 1555, 1556 og 1557 endnu mere Gods og Løn til Professorernes Underholdning, eftersom deres Løn var kun ringe; thi Aar 1555 tillagde han dem mere af Aroe og Jørlunds Bøndergaard; Aar 1556 tillagde han hver Professor 144 Skiepper Korn aarligen at nyde, hvilket i Consistorio blev publiceret af Kantzleren; Aar 1557 den 13 Jul. beskikkede han, at Professor Linguæ Hebrææ skulle have sin ganske Løn og Underholdning af Lollands og Falsters Menigheder.

De følgende Konger have endnu mere forbedret det Kiøbenhavnske Universitet og forøget baade Professorernes Antal, saa og deres Indkomster. Kong Friderik den Anden confirmerede Aar 1560 den 30 May ved et Kongebrev Academiets Foundation, tilligemed alle de Tillæg, som vare givne Aar 1555 og 1557, samt og Universitetets Privilegier. Aar 1569 gav han 400 Rdlr. in Specie af Soers, Antvorskovs og Ringsteds Klosters Indkomster til Reise-Stipendier paa fremmede Academier for tre Studentere af Theologie og en Studiosus Medicinæ. Aar 1561 byttede Kongen med Academiets og gav Claræ Kloster i Roskild isteden for Knardrup-Kloster. Aar 1571 forbedrede han Professorernes Stipendia af Roskild- og Lunde-Kapitlers Canonicater og Vicariater. Aar 1573 den 22 Aug. confirmerede han de Jura Patronatus til nogle Præstekalde, som Academiets vare forundte af hans Forfædre. Og Aar 1587 den 12 Jun. tilkiendte han Universitetet noget Gods udi Faxsøe-Herred, som i en Trette om samme Gods var Universitetets fradømt af nogle Commissarier. Kong Christian den Fierde beskikkede, at der skulle være fire Professorer mere end tilforn, og tillagde enhver af dem deres Løn nemlig en Professor Methaphysices blev indsat den 3 Apr. Aar 1619. Siden blev Aar 1630 den 10 Sept. anordnet en Professor Theologiæ og en Professor Linguæ Latinæ. Aar 1636 den 23 Dec. blev beskikket en Professor Poeseos. Aar 1658 den 6 Jul. gav Kong Friderik den Tredie

Professorerne Jus Patronatus til den ny opbygte Trinitatis Kirke. Og fordi Academiet ved de indfaldne vanskelige Krigstider havde mistet en Deel af dets Indkomster, saa erstattede høibemeldte Konge Academiet samme Forliis; thi han tillagde til Professorernes Løn Aar 1651 den 3 Jul. tre Vicariater udi Roskilds Capitel og derforuden tillagde han dem aarlige Pensioner af Kirkerne i Jylland. Aar 1658 den 14 Jul. ordinerede han Academiet at tillegges tvende Præbender, som først bleve vacante i Jyllands Dom-Capitler. Og da et Canonicat ved Doct. Jacob Madsens Død blev vacant Aar 1660, fik Academiet det samme efter Kongens Befaling.

Saa stor en Iver, som tre Konger have ladet see ved Academiets Opkomst, saa stor en Nidkierhed have de efterfølgende høilovlige Konger bestandig viist i at conservere det og bringe Academiet i anseelig Flor og Velstand. Men især kan Kong Christian den Siette ansees ikke allene som en Fornyer, men endog som Stifter af det nu blomstrende Kiøbenhavns Universitet, thi strax efter hans Regierings Tiltrædelse anordnede han en Commission for at arbeide paa, hvorledes saavel Oeconomien, som Academiets Studia og Exercitier kunde mere ordentligen indrettes; hvad Oeconomien angik, da vare Indkomsterne ringe og ulige deelte. Professores vare deelte i tre Klasser, nemlig Doctores, Magistres og Pædagogos, hvoraf de første af tilfælles Indkomster nøde tre, de andre to og de sidste ikkun een Part. For at hæve den almindelige Mangel udi Indkomsterne, lod Kong Christian den Siette ved Forordning af 18 Marts Aar 1732 paabyde en ny Studii Skat, som af Præster og Kirker aarligen skulle ydes til Universitetet. Og for at hæve den Ulighed, som før var udi Delingen, reducerede han trende Professioner, hvis Indkomster bleve lige reparterede paa de øvrige sex Philosophos, hvilket sees af den almindelige Ligning, dateret Frideriksberg den 18 Apr. Aar 1732. Men ligesom Kong Christian den Siette reducerede tre Professioner, for at forøge de sex Philosophorum Indkomster, saa anordnede han derimod en ny Professor Juris, til hvis Underholdning han tillagde Leuten, Stange og Romdals Konge-Tiende i Hedemarkens Fogderier udi Norge. Og paa det at samme ny Professor skulle have lige Indkomster med de andre, blev til samme Tiende lagt en Deel af

tilfælles Distributzer. Hvad academiske Exercitier angaaer, da bleve de tilligemed Indkomsterne forøgede, adskillige Ting afskaffede og andre tillagde, saa at det Kiøbenhavnske Universitet fik en ganske anden Skikkelse, hvilket kan sees af den Kongelige Fundation, dateret Frideriksberg den 31 Marts Aar 1732, og bestaaer af 104 Paragrapher.

Udi Kong Friderik den Femtes Tid blev den ny Indretning ved Universitetet gjort, at den 2 May Aar 1755 blev Doct. Erik Pontoppidan, Biskop over Bergens Stift, beskikket til at være Pro-Kantzler ved Universitetet efter den ham givne Kongelige Instrux, bestaaende af 25 Paragrapher. Samme er trykt i Holbergs Danm. og Norg. Stat, pag. 237. Hvilket Embede ved samme Pro-Kantzlers Død Aar 1764 igien ophørte.

Universitetets nu værende ypperlige Indretning og Forfatning til Studeringer og Videnskabers fuldkomne blomstrende Tilstand er til en udødelig Ære for vor Allernaadigste Konge, Kong Christian den Syvende, som udgav en ny Fundatz og Forordning af 11 May Aar 1775 angaaende hvorledes saavel ved Examen Artium, som andre Examina Academica herefter ved Universitetet i Kiøbenhavn skal forholdes. Ligeledes under samme Dato en ny forbedret Fundatz for de tvende ved Universitetet værende Kongelige Stiftelser, Communitet og Regentsen.

Ved Siden af Universitetet blev Aar 1569 ud til Nørregade ganske ny opbyggt af Bindingsverk Det Kongelige Communitet gemeenlig Klosteret kaldet. Om denne Stiftelse forekommer siden at melde udførligere ved Universitetets nu værende Bygninger Litr. B. Dette Communitet eller Studenternes Convent-Huus, som det ogsaa i fordem Tid kaldtes, afbrændte Aar 1641, men blev strax langt skiønnere opbyggt end det var tilforn, saa at det kom Aar 1643 i fuldkommen Stand; hvilket sees af følgende latinske Inscription, der stod paa samme Bygning at læse med disse Ord:

D. O. M. A. Anno Christi MDCXLIII. Ædes Hæ Communitatis. Regiæ a Friderico Secundo, Daniæ & Norvegiæ Rege, MDLXIX. Fundatæ a Calamitate Incendii MDCXLI de Novo excitatæ.

De gamle og af Ælde forfaldne Bygninger af Universitetet lod Kong Christian den Fierde nedbryde Aar 1597 og igien med stor Bekostning lod opføre en ny Studiigaard, som blev fuldført Aar 1600. Denne anseelige og kostbare ny Universitets-Bygning, som udgjorde den hele Øster-Længde, af Studiigaarden, blev i Begyndelsen kaldet Collegium Novum. Til dens Opbyggelse har hver Præst i Kiøbstæderne og paa Landet givet en Daler. Domkirken i Roskilde gav 300 Daler; Capitulares sammesteds, nemlig de residerende gave 150 Daler, og de andre gave 300 Daler. Samme Bygning blev høitiligen indviet i Kong Christian den Fierdes og Kongens Broders Hertug Ulriks Overværelse af da værende Rector Universitatis, Professor Niels Krag, den 26 Jun. eller VI Calendar. Julii Anno 1601. Samme Oration er trykt med denne Titel:

Denne Titel: Panegyricus Christiano IV. Daniæ, Norv. &c. Regi dictus, in Dedicacione augustissimæ Basilicæ, seu novæ Academiæ, Deo & Musis consecratæ A. D. vi Calend. Julii Anno clxvi. a Nicol. Cragio, Acad. Hafn. Rect. Hafn. Typis Henr. Waldkirchii in 4. Udi denne Bygning lod Kong Christian den Udi denne Bygning lod Kong Christian den Fierde hensette Aar 1605 Universitetets Bibliocheqve, som hidtil i mange Aar, nemlig fra Aar 1539 havde staaet forvaret i Helliggeistes-Kloster, efterat han, havde givet sit eget Kongelige Bibliothek til dets Forøgelse.

Men da dette Universitets-Bibliothek ved Tidens Længde blev meget større og talrigere, saa at det ei her kunde længere rummes, saa blev det Aar 1657 forflyttet hen paa Overdelen af Trinitatis Kirke, som dertil blev indrettet af Kong Friderik den Tredie.

Udi Alberti Thuras Idea Historiæ Literariæ Danorum findes en Fortegnelse paa alle de lærde Mænd, som her paa Universitetet fra dets første Stiftelse af ere blevne promoverede Doctores Theologiæ, Juris & Medicinæ indtil Aar 1720. Blant disse academiske Højtideligheder og Promotioner er især at regne den saa kaldte store Doctor-Grad in Facultate Theologica, da Aar 1675 bleve af Doctor og Professor Theologiæ ved Universitetet Georg Witzleben promoverede og creerede til Doctores Theologiæ følgende elleve lærde geistlige Mænd, nemlig: Mag. Hans Rossing, Biskop over Christianiæ Stift; Mag. Niels Envold Randolph, Biskop over Bergens Stift, Mag, Matthias Foss, Biskop over

Aalborg Stift; Mag. Rudolp Meth, Vice-Biskop i Fyens Stift; Mag. Erik Pontoppidan, Biskop over Trondhiems Stift; Mag. Søren Glud; Biskop over Viborg Stift; Mag. Hans Leth, Kongelig Confessionarius og Hof-Prædikant; Mag. Jens Birkerod, Professor Theologiæ ved Universitetet; Mag. Christopher Schletter, Professor Theologiæ ved Universitetet; Mag. Hans Bagger, Stiftsprovst og Sognepræst ved vor Frue Kirke i Kiøbenhavn, og Mag. Jacob Birkerod, Professor Theologiæ og Linguæ Ebrææ ved Odense Gymnasium.

Ved Universitetets søndre Side, som vender ud til vor Frue Kirke, paa det samme Sted, (hvor nu Pedellens Bolig er) var for Ildebranden opbyggt et skjønt Anatomisk Huus, Theatrum Anatomicum kaldet, hvilket Aar 1644 var opført paa de siellandske Kirkers Bekostning. Til samme Theatrum Anatomicum gav Communitetets Oekonomus, Professor Thomas Finke, 1000 Rdlr. Dette Theatrum Anatomicum blev aabnet af Doct. Simon Pauli ved den første Section af et Fruentimmer-Cadaver, som blev forrettet af ham sammesteds den 3 Mart. Aar 1645. Det er ellers at merke om Anatomien paa Universitetet, at Medicinen begyndte at florere lidet i det sextende Aarhundrede, og Biskop Knud i Aarhus var den første, som begyndte at skrive i denne Videnskab. Doct. Andreas Christensen eller Christiani, fød i Ribe, blev efter sin Hiemkomst fra udenlandske Universiteter Aar 1584 Professor Medicinæ ved Kiøbenhavns Universitet og var den første, som ved Academiet øvede Anatomien, hvilket foraarsagede saadan en Væmmelse hos adskillige efter de Tidens Enfoldighed, at næsten ingen skikkelige Folk ville gaae til Bords med ham, hvorfor han maatte afstaae fra dette sit Forehavende. Men i det følgende syttende Aarhundrede var Doctor Ole Worm og Doct. Simon Pauli de første, som retskaffen tracterede Anatomien ved Universitetet i Kiøbenhavn. Ligeledes i Botaniken excellerede Georg Fiuren, Ole Worm og Otto Sperling den yngre. Men i Chymien Petrus Syverinius og Doct. Ole Bork. Bemeldte Anatomiske Huus er af Doct. Thomas Bartholin omstændelig beskrevet og trykt Aar 1662 i Khvn. in 8. under Titel: Descriptio Domus Anatomicæ Hafniensis.

Følgende latinske Inscription eller Elegiaca vare forfattede af Doct. Michael Kirsten, siden Medicus i Hamborg, og stode at læse over dette Anatomiske Huus:

Suus: Hic aut Offa vides aut Corpora lecta, *Viator:* Hic *Arts Naturæ* solvit & unit Opus. End videre saae man her indvendig følgende latinske Inscriptioner opsatte: O! Stirps, O! Serpens, O! Poma, O! sicbile Factum. Tanti vera vides hic Simulacra Mali. Hoc Adas, hoc Eva fuit, cum Poma voraret: Aut mox si nondum tum fuit, illud erat. 1645.

HOMO BULLA: Hippocrates præclara Sui Monumenta Laboris, Offa Tibi Delphis ærea Phæbe sacrat. Hafniades Musæ Vobis dicat offea PAULLI Offa, illi suus est, huic suus extet Honos. Quid Formam, Narcille tui, venaris in unda? O! Miser! hic melius conspicienda fuit. Hoc Speculum veras, non vanas objicit umbras, Hoc omni melius Te Tibi sistit Homo. 1645. *Michael Kirstenius Morau.*

HOMO UMBRA. Prima recons structum Mulier dissecta Theatrum Imbuît. Hæc Artis Gloria prima fuit. Dumquæ Loco donat Famam Caput ipsa vicissim, Prima fuit; Primum Munus & Offa dedit. Vertice sic calvo sic nudis Dentibus albet, Hoc gerit oblongos offea larya Pedes. Sic Venter, sic Pectus hiat, quam scitus Apelles Mors est! quam vere, quid sit, adumbrat Homo. 1645.

Paa dette Anatomie-Kammer stod ogsaa et Skab, hvorudi var forvaret et Scheleton, foræret af Doct. Henningius Arnisærus, Kong Christian den Fierdes Liv-Medicus. Paa Skabet stod denne latinske Inscription:

Quisquis es, Mortalitatis Memor, Disce ad immortalitatem properare. Reg. Hafn. Academiæ Ornamento Human. Fabric. Studios. Commodè Hæc Corporis Humani Offa donaria Viri Clariss. Doct. *Henningii Arnisæi*, Medici Regii, in Sceleti Formam redegit *Olaus Worm*, Doct. Med. Profess. P. Anno MDCXXIX.

Over en Høne, hvis usædvanlige store Lever veiede halvtolvte Unzer var at læse denne Inscription:

at læse denne Inscription: Hæc Sceleton *Gallina* fuit, sed prædita Monstro Monstrosam fecit grande voraxque Jecur. Over en Høne med et usædvanlig stort Hoved:

Hovud: Hic huic Gallinæ *Gallus* bene jungitur. Illa Epar monstrosam gessit & iste Caput. Over en Svane stod denne Inscription: Hoc *Cygni* est Sceleton, recte Phæbeius Ales Haud sacra Phæbi debet abesse Domo. Cum nullos metuant

Hoftes hæc Limina Phæbi, Olfæus excubiis sufficit iste Vigil. Over en Ube: Ora licet Cauda me Sors privaverit Hofpes. Dic tamen: Hic quondam *Cercopithecus* erat. Ossibus humanis similem se *Simia* præstat. Ut credas; Hic eni *Simia Vera*. Tibi est. Over et Pindsvin: Quem cernis, non jam Spinis exhorret *Echinus*, Non se conglomerat, non petit Antra fugax. Over en Maahr: Omnia Mors æquat, non *Mortis* improba Gallam Jam petit; Haud Martem mortuus ille timet. Oven over dette *Theatrum Anatomicum* blev Aar 1657 bygt en ny Oven over dette *Theatrum Anatomicum* blev Aar 1657 bygt en Ny Etage til et Naturalie-Kammer kaldet *Palatium Novum*, hvor mange af Naturens selsomme og rare Producter vare med største Forundring at bese. Dette Raritet-Kammer var bygt deels paa de Kirkers Bekostning, til hvilke Universitetet har Patronat-Ret, deels i Særdeleshed paa Grevinge Kirkes Bekostning, som tilhører altid den anden Medicus, deels ogsaa paa Sal. Doctor Thomas Finckes Arvingers Bekostning. Den beste Deel af Rariteten i dette *Palatium Novum* eller Naturalie-Kammer havde Doct. Henrik Fuires skienket dertil, og en Catalogus derover findes trykt af Thomas Bartholin Aar 1662 i hans *Domus Anatomica* pag. 41 til pag. 47. Siden blev atter en ypperlig Samling af Naturalier foræret dertil af Broderen Doct. Thomas Fuires Aar 1663. Al denne rare Samling blev ødelagt og opbrændt i Stadens store Ildebrand, da Universitetets Bygninger afbrændte Aar 1728. Paa dette Naturalie-Kammer over Indgangen dertil stod denne latinske Inscription at læse:

Musæum Naturæ Liberali Sumpu Divini Senis D. Thomæ Finckii Professoris per Annos LVI Optime Meriti, In quem Natura omnia sua Munera contulit, Publico Bono Exstructum, ut cum Naturæ Perennitate Fama Ejus esset semper Superstes. A. C. MDCLVII. (See *Sibbern* in *Biblioth. Histor. Dano-Norveg.* Cap. XII. §. 2. pag. 342, 343.)

Alle disse ommeldte Universitetets Bygninger bleve ved Stadens ulykkelige Ildebrand i October Maaned Aar 1728 ødelagte indtil en Deel af Grundvoldene og Murene, undtagen den forhen ommeldte liden lave Bygning Consistorii-Huset kaldet, som Ildens Lue ei fortærede, men blev staaende ubeskadiget. Efter Ildebranden bleve ved Kong Friderik den Fierdes høipriselige Omhue giort Begyndelse med at opbygge af ny alle Universitetets afbrændte Bygninger, men i

Kong Christian den Siettes Regierings Tid bleve alle Bygninger, Universitetet tilhørende, fuldfærdigede og af ny Grundmuur opførte i fuldkommen Stand.

Det Kiøbenhavnske Universitets samtlige Bygninger, som nu omstunder indsluttes af en meget stor, fiirkantet, rummelig og tillige broelagt Gaardsrum, Studiigaarden kaldet, ere disse fire følgende:

(A) **Consistorii-Huset**, som er en meget ældgammel, lav og uanseelig, men derhos massiv grundmured Bygning, i alt 34 1/2 Alen lang, hvoraf den lavere Deel, hvor Opgangen med Steen-Trappen, ziret med Jern-Gelender-Verk, sees, er 13 Alen lang, 7 1/2 Alen til Taget og 11 Alen til Tagryggen høi. Men den høire Deel, som indbefatter Consistorii Stue, er 21 1/2 Alen lang, 9 Alen til Taget og 16 Alen til Tag-Ryggen. Denne liden Bygning og dens Kieldere, beliggende paa Studiigaardens nordre Side, er endnu en Levning af de roskildske katholske Bispers Residenz. Paa denne Bispegaard ere adskillige Breve og Documenter daterede saa tilig, at man seer tydelig nok, at disse Prælater have fra Kong Valdemar den Tredies Tid af, længe førend Byen blev afstaaet, ikke haft deres Bolig paa Slottet. Saaledes finder man et Brev af den roskildske Biskop Oluf Mortesen, hvor det heder: *Datum in Curia nostra Episcopali Hafnis 1464*. Et andet paa Dansk, som begynder saaledes: *Vi Olaf Mottenssøn, Biskop i Roskilde etc. udi Kopendehaffn paa vor Gaard* var skikket p. 1474. Da Kong Christian den Fierde nedrev Aar 1597 de gamle Bygninger for at opbygge en ny Studiigaard, saa lod han dette Huus blive staaende; dog lod han det reparere, thi hans Navn en Chiffre med Krone C4. sees udhuggen i Steen over Døren med denne latinske Inscription: *Domus Consistorialis Regiæ Academiae Hafniensis*. Denne Bygning maae ellers være bleven forbedret baade i Kong Friderik den Tredies Tid, thi hans Navn staaer en Chiffre med Krone oven over Kong Christian den Fierdes Navn, udhuggen i Steen udi Frontispicen; saaog i Kong Christian den Femtes Regierings Begyndelse, thi paa Muren ved det første Vindue staaer C5. 1671. Dette gamle

Consistorii-Huus havde den Lykke i Ildebranden, at blive skaanet, formodentlig fordi det var saa lavt, og blev ei angrebet af den gresselige Lue, der ellers fortærede de øvrige Bygninger rundt omkring det.

Paa Consistorium giemmes Universitetets Arkiv og Protocoller. Omkring paa Væggen i Consistorii Stue henge endeel gamle originale Skilderier af de Danske Konger af den Oldenborgske Stamme, samt af Academiets Patroner og Professorer.

Paa Consistorii Auditorium eller Høre-Sal holdes alle offentlige Examina Academica af Professorerne i alles Paahør. Ligeledes holdes her Professorernes Deliberations-Samlinger og Voteringer, naar noget Embede, hvortil Professorerne conjunctim have Jus vocandi og og constituendii, bortgives per plurima vota. Naar Rector Magnificus tilsiger, da forsamle Professorerne sig her for at raadslaae om Academiets Tarv.

Udi fordem Tid blev ogsaa paa Consistorium paa de fire Tamper-Dage om Aaret, alle i Sielland forefaldne Ægteskabs-Sager afhandlede og paadømte for Tamper-Retten, indtil Aar 1771, da samme Ret blev henlagt under den oprettede Hof- og Stads-Ret.

Paa Consistorium bliver hvert Aar den ny Rector Universitatis solenniter creeret paa første Torsdag efter Trinitatis Søndag med de sædvanlige Ceremonier og en latinsk Oration, som holdes af den Professor, der nedlegger sit Rectorat og overleverer samme Embede tilligemed Rector-Kaabens, Academiets Segl, Love og Zeptre til den ny Rector. Tilforn skedte altid denne Ceremonie med Rectors Creation udi vor Frue Kirke med stor Solennitet, men nuomstunder ganske stille i Professorernes Overværelse paa Consistorio.

I det Aar, som en Professor er Rector Magnificus Universitatis, kaldes han deres Magnificence og har nuomstunder Rang med en Etatsraad. I fordem Tid var Rector Universitatis i saadan Anseelse, at han udi academiske Sessioner havde Sæde oven for den kongelige Kantzler, som kan sees af Kong Christian den Tredies Ordination. Ja, Rector Universitatis cederede ikke nogen fremmed Ambassadeur, hvilket sees af samme Ordination. Det fornemste Embede blant Professorerne er Rector Magnifici Embede, som vedvarer

ikkun eet Aar omkring. Rectors Embede bliver af Professorerne, som sidde i Consistorio, forrettet vechselviis. I Førstningen var hvert Halvaar en ny Rector, siden efter den Constitution giort Aar 1669 hvert Aar. Hvorledes Rectors Udvælgelse skeer, kan sees af den Constitution, som blev giort Aar 1569. Om den academiske Rectors Værdighed kan læses Thomas Bartholins Oration, holden den 6 Jun. Aar 1672, da han tredie gang nedlagde sit Rectorat, og er trykt samme Aar in 4.

Professorerne bleve deelte udi tre Klasser, hvoraf enhver skulle have Rectoratet vechselviis sit Aar. Under den første Klasse befattedes Theologi, under den anden Jurister og Medici, under den tredie Artium Professores. Udi den sidste Klasse falder Rectoratet allene paa de tre Ældste og ikke til de yngre Philosophos, med mindre nogen af de første findes udygtige, hvilket kan sees af Constitutionens første Artikel.

Efter Rector følger Professorerne ved Universitetet, hvilke inddeles udi fire Faculteter, som er det Theologiske Facultet, det Medicinske Facultet, det Juridiske Facultet og det Philosophiske Facultet. Ethvert Facultet har sin Decanus, hvis Embede det er, at conferere de academiske Honores, og at censurere de Skrifter, som henhøre til hvert Facultet, og bleve indleverede til Censor, førend de kom til Trykken. Men denne Censur er nu ganske ophævet ved et kongeligt Rescript af 14 Sept, Aar 1770. Udi Facultate Theologica ere fire Professores Ordinarii, hvoraf een saasom Biskoppen af Sieland, der er tillige Tertius Theologus, er Decanus perpetuus. Udi Facultate Medica er to Ordinarii, Professores, hvoraf den Ældste er Decanus perpetuus. Udi Facultate Juridica ere to Professorer, hvoraf den ene profiterer Jus Naturæ & Gentium, Jus Publicum, saa og Philosophia Moralis; den anden læser over Jus Justinianicum, og forklarer den danske og norske Lov, samt Natur- og Folke-Retten. Under det, som man her kalder Facultas Philosophica, befattes alle andre Videnskaber. Udi det Facultet ere sex Philosophi Consistoriales og fire Extra-Consistoriales. Der er ingen perpetuus Decanus udi det Philosophiske Facultet, men Decanatet

gaaer vechselviis fra en til en anden blant Philosophos Consistoriales (See Holbergs Geistl. og Verdsl. Stat pag. 197. 198.) Under Consistorii Bygning ere to Kieldere, som tiene til Fængsel for Universitetets Bønder. Tet op til Consistorii Bygning i samme nordre Længde eller Side-Bygning har Communitetets Oeconomus sine Værelser og frie Residence. I de ældre Tider har een af Professorerne været tillige Oeconomus Communitatis Regiæ, men Aar 1621 lod Kong Christian forbyde; at ingen Professor tillige maatte være Oeconomus i Klosteret. Bag ved Universitetet ud mod Skidenstræde er Universitetets anseelige Botaniske Hauge, indsluttet med en Brandmuur.

(B) Det egentlige Universitets-Huus, beliggende paa Studiigaardens østlige Side, er 80 Alen langt, to Etager høit af Grundmuur, 17 Alen Høit til Taget og 25 Alen høit til Tagryggen. Denne Bygning er ziret midt paa med et lidet Spir, hvori hænger en Klokke. Hermed ringes af Universitetets Famulus eller Pedel ved hver Time til Professorernes Lectier eller offentlige Forelæsninger paa Academiet paa de Dage, der læses af dem for Studenterne i Sprog og Videnskaber efter det trykte latinske Programmatis Formelding, som hvert Aar midt i August Maaned opslaaes paa Universitetet og bekiendtgiøres for Studenterne. Af samme Programma, som viser Lectionens publicæ og privatæ af samtlige Professorer i det Theologiske, Juridiske, Medicinske og Philosophiske Facultet, sees og erfares baade hvad Materie enhver Professor har udvalgt og foresat sig at læse over det ganske Aar igiennem, saag til hvad Klokkeslet han holder samme sine Forelæsninger. Disse offentlige Lectiones holdes her paa Universitetet fra Klokken 8 til 12 Formiddag, og fra Klokken 2 til 5 Eftermiddag. Baade i den nederste og øverste Etage af denne Bygning ere indrettede Auditoria til Professorernes Forelæsninger, begge zirede med Cathedra for Professorerne og med Bænke for deres Auditores. I den nederste Etage er Auditorium inferius. Naar Præpositus Communitatis Regiæ indsetter een eller flere Decani ved forefaldne Vacance paa Communitetet, da skeer

samme Indsettelse af ham paa Auditorium inferius. Men i den anden eller øverste Etage er et meget stort og langt Auditorium, kaldet Auditorium Superius. Dette øverste Auditorium eller Høresal er 82 Fod lang og den øverste Ende ziret med et Cathedra, hvorover er en Himmel, som ved Solenniteter prydes med rød Silke-Betræk og Gardiner. Paa den østlige eller høire Side af dette Cathedra er langs ned med Vinduerne et forhøiet Sæde, indelukt med Skranker til Professorerne; og lige over for paa den vestlige eller venstre Side af samme Cathedra er ligeledes langs med Vinduerne et forhøiet Sæde, indelukt med Skranker til de øvrige fornemme Tilhørere af Stands-Personer og Stadens Sognepræster. Men her midt imellem over hele Auditorii Gulv ere faste Bænker med Rygstykker, ligesom Kirkestole for 7 til 800 Studentere og Auditores. Inden for Tverskrankerne (ved hvilke Universitetets tvende Famuli eller Pedeller staae hver med sit Sølv-Zepter i Haanden, med hvilke de gaae i Procession foran for Rector Universitatis) lige for ved Cathedra settes endeel Stole for Riddere, som ville bivaane de academiske Solenniteter. Øverst ved den venstre Side af Cathedret er Kongens Stoel, eller et ordentlig Gemak med Kakkellovn i, adskilt med Vinduer fra Auditorium. Af denne Stoel betiene Kongen og de Kongelige Personer sig, saa og Stats-Ministrene, samt fremmede Gesandtere og Fyrstelige Personer sig, naar de med deres allerhøieste og høie Nærværelse beære Universitetet at høre paa de academiske solenne Acter. Paa Kongens Geburtsdag holder altid Rector Universitatis paa dette Auditorium Superius en latinsk Oration, som for og efter er accompagneret med en behagelig Instrumental-, og Vocal-Musik, der opføres af Stads-Musikanten og den latinske Skoles Cantor med sine Disciple. For Orationen ringes altid samme Dag i to Timer med den største Klokke i vor Frue Kirketaarn. Og Dagen for Alle Helgens Dag holder den yngste Professor paa samme Auditorium en latinsk Oration til en Erindring om Lutheri Reformation. Dette Auditorium Superius eller øverste Auditorium blev efter Ildebranden paa ny solenniter indviet

ved en latinsk Oration, holden af da værende Rector Universitatis, Professor Hans Gram, udi Kong Christian den Siettes og Kronprinds Frideriks høie Nærværelse, Aar 1732. Paa dette store eller øverste Auditorium holdes altid de solenne Doctor-Promotioner, Orationer og Disputatzer, som enten udgives af Professorerne selv, eller af Doctorandis ved deres Doctor Promotioner. Alle Academiske Solenniteter tilkjendegives altid nogle Dage forud ved et trykt latinsk Programma, som skrives af den Professor, der er Notarius Universitatis, og udstædes under Universitetets Segl, hvorefter det af Universitetets Famulus opslaaes til Bekiendtgjørelse paa et stort Bret eller Tavle, som til den Ende er fæstet fast i Muren ved Universitetets Port.

Naar Deposituri eller de unge Studentere, som aarligen dimitteres fra de latinske Skoler eller privatim til Academiet, have paa Consistorio underkastet sig den første Examen Artium eller saa kaldet Depositz, og ere examinerede af samtlige Professores Philosophiæ in Præceptis Skolasticis, da samles de paa en vis fastsat Dag om Morgenen tilig for at forfatte det specimen styli, som dem under en Professors Opsyn forelægges og dicteres. Efter to til tre Dages Forløb, naar Examen Styli er foretagen af Facultas Philosophia samles de igjen her til Honores paa en fastsat Dag, da den Professor, som det Aar er Decanus Philosophiæ, holder en Oration og ved at opregne alle deres Navne, creerer dem til at være Studiosi Philosophiæ & Artium bonarum.

I fordum Tid var denne solenne Act geleidet med nogle Ceremonier, som nu omstunder ganske ere afskaffede. I de ældste Tider kom de unge Studentere sammen paa Studiigaarden, forklædte, maskerede og øvende mange narriske og latterlige Spøg, hvorpaa de bleve overstænkede af Universitetets Pedel med Vand, som stod øst dertil udi et Kar. Men Aar 1666 blev sligt Gøgleverk efter Consistorii Befaling afskaffet, da Professor Froms Søn var bleven ulykkeligvis ihjelslagen (See forhen pag. 217.) og Candidati bleve befalede at gaae paa den Dag med en hvid Kappe, som de paa Studiigaarden toge paa og igjen

siden lagde af, naar Honores var til Ende, og de kom ned paa Studiigaarden igien.

Denne Skik blev afskaffet Aar 1674. Efter den Tid er det brugeligt, at de unge Candidater forsamle sig paa Auditorium Superius, som tillige er opfyldt med en talrig Mængde af Tilhørere. Hvor da, efterat Decanus Philosophiæ eller Professoren haver holdt sin latinska Oration af Cathedra til dem, den øverste af de unge Candidater begierer i sit og de øvrige Candidater Navn af Decanus at faae academisk Borgerret eller at antages iblant Studenternes Tal. For at efterkomme slig Begiering gik Decanus i fordum Tid ned af Cathedra til enhver af disse unge Candidater og gav dem lidet Salt i Munden, derhos forklarede for dem, at Saltet betydede Viisdom, derefter øste han lidet Viin paa enhvers Hoved, forklarende for dem tillige, at Vinen betydede aandelig Velsignelse, Glæde, Fryd og Fred i Gud, saa og indbyrdes Kierlighed. Efterat denne symboliske Act var forrettet, (hvilken nu ved Fundatzen af 31 Mars Aar 1732 er afskaffen) gik Decanus op igien i Cathedra og i den hellige Trefoldigheds Navn creerede, forkyndte og ved Navn speciatim udraabte alle disse Candidater til at være Artium liberalium & Philosophiæ Studiosi.

Naar Decanus har sluttet sin Tale, holder den næst øverste Candidat en Taksigelse paa latinske Vers, hvormed Acten sluttet. Næste Dag derefter blive disse unge Candidati paa Consistorio indskrevne af Rector Magnisius i Universitetets Protocol eller Matricul, da de tillige udvælge sig een af de Philosophiske Professorer til deres privat Præceptor, hvis Raad og Anførsel de betiene sig af i deres Studerings Fortsættelse ved Academiet. De, som fra udenlandske Academier komme ind til Kiøbenhavns Universitet, anmelde allene deres Navne hos Rector Universitatis, paa det at deres Navne kan blive immatriculerede, blant de academiske Borgeres Tal. Naar nogen Theologisk Candidat befordres til Præste-Embede, da skal han forevise i det danske Kansellie sit Testimonium fra Universitetet, hvilket Notarius udstæder under Rectors Sigillo, førend hans Vocation expederes.

I de ældste Tider var det Brug og Skik, at Studenterne gik med Kappe paa, saa at ingen maatte bære Kaarde, hvilket ogsaa ved Kong Friderik den Andens Befaling Aar 1577 er bekræftet. Dette vedvarede indtil Kong Friderik den Tredies Regierings Tid, som tillod de Studenterne, der tilligemed Borgerne havde med Utrolig Troskab og Tapperhed udstaaet Kiøbenhavns Beleiring Aar 1659, at bære Kaarde, dog finder man en Forordning af Kong Friderik den Tredie af Aar 1667, som forbyder saadant. Men at Studenterne nuomstunder gaae med Kaarde, grunder sig ikke efter B. Holbergs Mening paa en vedtagen Skik og Brug, hvormed øvrigheden har seet igiennem Fingre, eftersom den Skik er bleven almindelig blant alle Kiøbenhavns Indbyggere. (See Holbergs Danm. Hist. Tom. 3. pag. 310.) Men Kong Christian den Femte i Rescript af 16 Sept. 1681 har tilladt det. I Henseende til Studenternes Forhold og Pligter ved Universitetet har man

Pligter ved Universitetet har man Ordinatio Lectionum in Acad. Hafn. per Regiam Majestatem inaugurata, Hafn. Anno 1537, edita à Christiano Morfiano in 12. Georgii Dybvadii Commonefactio de Disciplina, quæ in Legibus Acad. Hafn. describitur, Hafn. 1597 in 8. Joh. Pauli Resenii Oratio de Officiis Studioforum Acad. Hafniens. Hafn. 1611 in 8. Leges Studioforum Acad. Hafniens. in 12. Anno 1613. Sigetides Nicolai Theophili Dissertatio de Privilegiis Studioforum, Anno 1603 in 4. I Henseende

I Henseende til Kong Friderik den Fierdes Forordning om Studenternes udfordrende Examen Theologicum og Kald til det hellige Prædike-Embede i Danmark og Norge af 1 Aug. Aar 1707, (hvis vigtigste Artikler findes anført i Nova Literaria Marisc Balthici & Septentr. Aar 1708. pag. 315. sqv.) er slagen en prægtig Medaille, som af Kongen blev uddeelt iblant da værende Professorer. Paa den ene Side af samme Medalie sees Kongens Brystbillede med sædvanlige Omskrift: *Fridericus IV D. G. R. Rex Dan. Norv. V. G.* Neden under staaer Medalleurens Navn P. Berg. Paa den anden Side forestilles Guds frygt, staaende for ved et Altar at gjøre Røgelse-Offer for Gud. øverst sees Guds bestandige alseende, Øie. Rundt omkring Kanten læses dette bibelske Sprog: *Et Placebit Domino*

Sacrificium Malach. III. Neden under i Afsnittet staaer: *Edict de Nominandis Sacerdotibus. Cal. Aug. Anno MDCCVII.*

De Examina Publica, som holdes paa visse Tider af Professoribus Philosophicis & Theologicis, ere disse: Den første og største Examen, kaldet gemeenlig Depositz eller Examen Artium, hvorom den Danske Lov melder 2 Bog 20 Kap. 3 Art. holdes engang om Aaret, tilforn kort efter St. Hans Dag, men nu i Kraft af Forordningen af 11 May 1777 i September Maaned.

Denne Examen er indstiftet, at ingen i Fleng uværdig skal blive Student, uden han har Testimonium af Rector Scholæ om sit Levnet og Lærdom, og har selv aflagt Prøve paa Akademiet ved sin Examen. Den anden store Examen er Examen Philosophicum, hvorom Loven taler 2 Bog 20 Kap. 4 og 6 Art. Da Candidati overhøres udi alle philosophiske Videnskaber af Professoribus Philosophiæ, hvilke antegnes udi Protocollen, hvorledes enhver svarer og derefter give dem adskillige Characterer, saasom Laudabilena, haud illaudabilem &c. Den tredie store Examen er Examen Philologicum, som, ei tilforn har været i Brug, men ved Forordningen af 11 May 1777 er befalet isteden for den forhen brugelige Baccalaurei-Grad. Den sidste store Examen er Examen Theologicum, kaldet gemeenlig Attestatz, da alle tre Professores Theologiæ examinere Candidaten, og Provsten paa Communitetet som Notarius sidder hos Examinator for at antegne i Protocollen hvilke Spørsmal, der blive givne, og hvorledes Candidaten besvarer dem. Hvorefter Candidaten efter Theologorum holdne Censur, aflegges med Charactere Laudabili eller Haud illadaudabili &c. i Henseende til alt hvad han har gjort Rede for. Derpaa aflegger han sin Eed med oprakte Fingre at ville uryggelig blive ved den uforandrede Augsburgiske Troes Bekiendelse.

De academiske Æres-Grader ere: 1) Den Philosophiske Baccalaurei-Grad, til hvilken at erholde Akademiet har tilladt de Studentere, som med Flid og Berømmelse have fustineret Examen Philosophicum, og uden samme Baccalaurei-Grad eller prima in Philosophia Laurea ingen maatte

antages til Examen Theologicum efter Lovens 2 Bog 20 Kap. 6 Artik. Om Baccalaurei-Grad, dens Oprindelse, Nytte og Privilegier kan læses Olai Worms Skrift, de Baccalaureo Philosophiæ, trykt Kbhvn. 1622. in 12. Thom. Finckii Invitatio ad hunc Gradum Anno 1594. Thom. Bangii 1650. Chr. Steenbuchii 1663. Petr. Joh. Resenii 1667. A. Thura Differtat de Gradu Baccalaureatus Philosophici, 1719 & 1720. Denne Baccalaurei-Grad er nu afskaffet ved Forordningen af Aar 1775, da Hs. Kongl. Majestet Kong Christian den Syvende anordnede Examen Philologicum.

De øvrige Academiske Honores eller Æres-Grader ere: Magister-Grad, Licentiat-Grad og Doctor-Grad, hvilken sidste er den fornemste; thi i Følge af det kongelige Reskript af 24 August Aar 1736 have Doctores Theologiæ Rang med Konsistorial-Raader, Doctores Juris Rang med Cansellie-Assessorer efter Forordning af 10 Febr. 1736, og Doctores Medicinæ Rang med Kammer-Assessorer efter Reskript af 20 Julii 1742. Om Magister-Grad, dens Oprindelse, Ælde, Værdighed og Rettigheder kan læses Søren Gluds Tractat Aar 1701. Efter Magister-Grad følger Licentiat-Grad, som Academiet meget sparsommeligen har uddelt ved mange Aars Mellem-Rum. Men det meest ærede og fornemste er Doctor-Grad, som gives adskillige saavel i det Theologiske, som medicinske, saa ogsaa saa i det Juridiske Facultet, da Doctorandus i forveien holder Inaugural-Disputats.

Udi fordum Tid blev altid den Theologiske Doctor-Grads høytidelige Ceremonier forrettede i vor Frue Kirkes Chor, hvor Orationerne bleve holdne, og prægtige Doctor-Handsker forærede til enhver af de fornemste Tilhørere. Udi Kong Christian den Fierdes Forordning af 23 Febr. Aar 1625 om Moderation og Lindring i Bekostningerne ved de academiske Promotioner heder det: at af de graduerede Personer udi alt ikke maae udgives meer end 30 eller 34 halve Rdlrs Handsker eller og 40 Par i det allerhøieste. Saa at Doctores af Professorerne, saa og enhver af de Borgemestere af

Kiøbenhavn, som til academiske Promotioner vare tilstede og inviterede, blev givet et par Handsker saa godt som en Rdlr. in Specie; siden enhver af Pastorerne, de andre Professorer og Raadmændene, som ved Promotionen vare tilstede, skulle gives et Par Handsker, saa got som en halv Rdlr. in Specie. Til andre lærde Mænd og Borgerskab, som var inviterede, maatte foræres et par Handsker saa got som en halv Rdlr. Men disse Doctor-Handsker ere nu afskaffede.

Nu omstunder skeer de theologiske Doctor Promotioner med mindre Pragt paa Auditorium Superius og Creationen forrettes af Decanus Facultatis Theologiæ, som selv er Doctor Theologiæ. Her blive ogsaa Doctores Juris og Doctores Medicinæ creerede, hver af sit Facultets Decanus, da Doctorandus bliver paasat en Fløiels Doctor-Hat paa Hovedet og en Ring paa Fingeren. Den medicinske Doctor-Promotion forefalder oftest, ja undertiden for en eneste Doctorandi Skyld.

Men Doctor-Promotioner in Theologia, og in Jure forefalde ikkun sielden, gierne ved indfaldende store Solenniteter ved Hoffet eller i Staten, saasom Aar 1749 i Anledning af Jubelfesten for den Oldenborgske Konge-Stammes Regiering i 300 Aar. Aar 1752 blev holdet Doctor-Promotion ved Solenniteten af Dronning Juliane Maries Indtog. Aar 1760 atter Doctor-Promotion ved Souverainitetets Jubelfests Solennitet. Aar 1769 den 11 Oct. blev paa Universitetets øverste Auditorium holdet den academiske Jubelfest for det Kongelige Communitets Stiftelse for 200 Aar siden. Orationen blev holdet af Doct. og Professor Theologiæ Joh. Andr. Cramer. Aar 1779 den 11 May blev holdt Universitetets Jubel-Aar med stor Solennitet. Ved samme Leilighed blev holdet høitidelig Doctor-Promotion, da ti Doctores Theologiæ, een Doctor Juris og een Doctor Medicinæ bleve creerede. Disse Acta solennia Jubilæa ere trykte Aar 1779 in Fol.

Udi den anden Ende af samme Etage af Universitets-Huset eller lige over for Auditorium Superius paa den anden Side af Hoved-Opgangs-Trappen er det Anatomiske Theater, hvor Sectiones Cadaverum foretages af

Prosector og de academiske Forelæsninger over Anatomien for de medicinske Candidater holdes om Vinteren af Professorerne ved det medicinske Facultet. Paa Universitetets Anatomie-Kammer findes adskillige Præparata og Scheleta eller Beenrader. Aftegningen af denne Længde eller Universitetet sees i Thuras Hafn. Hod. Tab. CIII. Opgangen til Auditorium Superius og til Theatrum Anatomicum er midt paa denne østlige Længde.

Universitetets Natural-Theater er paa Kongelig Bekostning indrettet i Universitetets vestlige Bygning ud til Nørregade oven over Communitetets store Sal Aar 1770. Det har alle de Fordele og den Anseelse, som kan bidrage til Orden, Varighed og Indretningens Prydelse. Hr. Professor Brünnich holder der om Foraaret og Sommeren Forelæsninger for Studerende og andre Elskere af Natur-Historien og ellers foreviser det naar forlanges.

Salen blev ved et kongeligt Rescript af 5 Jan. Aar 1770 overdraget til ham, for der at sette sin egen Samling og strax efter ved Kongelig Gavmildhed og Hans Excellences Hr. Grev Thotts Aarvaagenhed for Videnskaberne paa Hans Kongelige Majestets Bekostning indrettet af Professor Brünnich til et Natural-Theater: Den Kongelige Samling af Naturalier, som var paa Charlottenborg anlagt, blev siden foræret til Universitetet og i Marts Maaned Aar 1772 ved Professor Brünnich, (som efter Professor Ascanius var Samlingen betroet) forflyttet hen i forbemeldte Universitetets Natural-Theater.

Siden er ved Kongeligt Rescript af 26 Nov. Aar 1776 til Rector og Professorer anviist til Vedligeholdelse af Natural-Theatret en aarlig Summa af 100 Rdlr. Hvilken Kongelige Gave med mere til den botaniske Hauges Forfremmelse allerede i Aaret 1769 blev Universitetet ved Hans Excellences Grev Otto Thotts Bevaagenhed Universitetet forsikret. Natural-Samlingen bestaaer af en talrig Mængde og tildeels sieldne Stykker af indenlandske og fremmede Malm-Bierg- og Jord-Arter. Iblant de udenrigske Samlinger er den Svenske og Hartzler de betydeligste. Dyre-Samlingen, som i disse senere Aar er anseeligen forøget, indeholder

foruden indenlandske Dyr-Arter en stor og kostbar Samling af fremmede, som deels ere udstoppede og i Glas hensatte, deels tørrede eller i Viingeist paa det omhyggeligste bevarede.

Ved Hans Excellences Hr. Grev Adam Gottlob Moltkes Gavnildhed havde Samlingen af Dyr i Viingeist faaet en anseelig Tilvext, medens den endnu var paa Charlottetborg. Samlingen af Conchylier og andre Søde-Producter, saavelsom Insect-Samlingen er meget udvidet ved de store Samlinger, som det i Arabien for en Deel Aar siden reisende Danske Selskab med megen Møie og Omkostning paa Kongelig Regning indsendte, og siden tillige med den Charlottenborger-Samling til Universitetet af Kongen skienkede.

Derfra har ogsaa Natural-Theatret nogle vel bevarede Mummier. Urte-Samlingen er gjort af den afdøde Professor Tycho Holm. Bog-Samlingen ved Charlottenborgs Amphitheater blev efter Kongelig Resolution af 25 Jan. Aar 1772 til det Kongelige norske Kammer bestemt at forblive under Professor Brünnichs Opsigt, de Bøger undtagne, som deraf efter bemeldte Ordre bleve til Seminarium paa Kongsberg overdragne. Alt dette, som staaer under Professor Brünnichs Opsigt, bliver ved samme Professor aarligen formeret, som for Udgifterne aflegger Regning til Consistonium.

Laboratorium Chymicum, som før var indrettet paa Charlottenborg, blev efter Kongelig Befaling til Rector og Professores, dateret Kiøbenhavn den 7 Jan. 1778 anlagt i det forhen til botanisk Brug opbygte Huus i Universitetets gamle Botaniske Hauge, hvor det af Professor Brünnich paa Kongelig Bekostning er indrettet. Til dette Huses Vedligeholdelse betaler Universitetets Bygnings-Casse aarligen 10 Rdlr. En fuldstændig Beskrivelse over Universitetets Natural-Theater i nogle Tomer, udgives af Professor Morten Thrane Brünnich. Endnu er at agte, at for nærværende Tid er Hr. Professor Brünnichs egen Samling ogsaa opsat paa Natural-Theatret, og bestaaer for det meste i et temmelig fuldstændigt Valg af de sieldneste og kostbareste Mineralier og Forsteninger, som størstedelen ere samlede af ham selv paa hans udenlandske Reiser ved de fleste

og betydeligste europæiske Biergverker og udgjør omtrent 6000 Stykker; saa og af Søe-Vexter fra adskillige Verdens Dele og en Samling af Insecter og Urter.

Hr. Professor Martinus Thrane Brünnich er født i Kiøbenhavn den 29 Sept. 1737. Hans Fader, Andreas Brünnich, var Portrait-Maler, og Moderen Margarethe Thrane Hvass. Han blev dimitteret fra Kiøbenhavns Skole Aar 1757 til Academiet. Efterat han havde cum Laude sustineret Examen Philosophicum Aar 1758 og ligeledes Examen Theologicum Aar 1760, blev han Aar 1762 Alumnus Collegii Elersiani. Aar 1765 den 7 Jun. blev ham tillagt aarlig Løn 300 Rdlr. for at reise paa de oeconomiske Studia og Natur-Historien, og ved Hjemkomsten at docere samme Videnskaber ved Academiet.

Samme Aar i Julio tiltraadte han sin Reise til Holland, Engeland, Frankerige, Italien, Istrien, Dalmatien, Temesvarer-Banat, Ungarn, Siebenbürgen, og derfra igiennem Østerige, Bøhmen, Ober-Saxen, Bareuth og Hartz tilbage til Kiøbenhavn udi October Aar 1769. Paa hvilke Reiser han især studerede Natur-Historien af Dyr-Riget, Mineralogien, Chymien, og de øvrige Bergverks-Videnskaber. Medens han var i Ungarn, blev han den 4 Febr. 1768 valgt til Medlem af det Botaniske Selskab i Florenz. Ved hans Ophold i Freiberg i Ober-Saxen blev han den 5 May 1769 kaldet til at være Professor Oeconomix & Historix Naturalis ved Kiøbenhavns Universitet.

Efter sin Hiemkomst blev han valgt den 17 Nov. 1769 til Medlem i det Kongelige Danske Videnskabers Selskab, og samme Aar den 22 Dec. til Medlem i det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. Aar 1772 den 23 Jul. blev han beskikket til Kongelig Commissarius ved Sølvverkets Undersøgelse paa Kongsberg i Norge. Reiste did den 4 Aug. samme Aar, og kom tilbage ved Commissionens Slutning i Julio 1775. Aar 1776 i Januar blev han Medlem af det Naturforskende Selskab i Berlin. Samme Aar blev han gift med Jomfrue Wibeke Schou. Af ham er udgivet: *Prodromus Insectologiæ Sielandiæ*, Hafn. 1761 in 8. *Ederfuglens Beskrivelse*

med 3 Kobbere, Khvn. 1763 in 8. Ornithologia borealis, Hafn. 1764. c. Tab. æn. 8. Entomologia eller Insect-Lære, Dansk og Latin, Khvn. 1764. c. Tab. æn. ichtyologia Massileensis - Spolia Maris Adriatici. Lips. 1769. 8. Nogle Tillæg til Cronstedts Versuch einer Mineralogie, Copenh. n. Leipz. 1770. 8. Zoologiæ Fundamenta, prælectionibus Acad. accommodata og paa dansk Grunde i Dyr-Læren, Hafn. 1771. 8.

Udi det Kiøbenhavnske Selskabs Skrifter 12 Deel pag. 291. er af ham indført Belsen, en Fiske-Art (*Gadus Raninus*) beskreven. Ligeledes en Beskrivelse over Trilobiten, en Dyr-Slegt og dens Arter i de Kiøbenhavnske Danske Videnskabers Selskabs Skrifter nye Samling, 1. Deel pag. 384. Beskrivelse over en Mussel, kaldet: *Tellina inæqivalvis*, Berlin Beschäftig. 2.D. Uppgift om Stenen Oculus Mundi, Kongl. Sv. Academ. Handl. 1777 pag. 345. Afhandling om tivänna nya Arter af Tenn-Malm Kgl. Svensk. Acad. Handl. 1778 pag. 320. Mineralogie afhandlende Egenskaber og Brug af Jord- og Steen-Arter, Salter, mineralske Legemer og Metaller. Khvn. 1777. 8. Nogle Tillæg til Hr. Professor Georgii tyske Oversættelse af samme Bog, Petersborg 1781. 8. Afhandling om Saltgruberne i Siebenbürgen med et Kobber, indført i det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Skrifter, 5 Bind pag. 177. En Deel Beskrivelser paa Dyr, som i Linnei Systema Naturæ Tom. II. og Mantissa ved hans Navn findes indrykkede. Dyrenes Historie og Dyr-Samlingen udi Universitetets Natural-Theater, første Hefte med 7 Kobbere in Folio minori, Khvn. 1782.

(C) Universitetets største og længste Bygning er den vestlige Side, beliggende ud imod Nørregade; thi denne Længde er 155 Alen lang lige til Hiørnet af Skidenstræde. Udi den første Etage af denne Bygnings søndre Ende er allerførst **Klosteret** eller det Kongelige Communitets store Sal, Hvortil Opgangen fra Studiigaarden er af en Steen-Trappe med et Jern-Gelænder. Her mødte hver Dag i forrige Tider fra Klokken 10 til 11, 100 Alumni eller Studentere, hvilke vare fordeelte ved 10 Borde,

hvoraf de 9 Borde havde hver sin Decanus, men det tiende eller øverste Bord havde Præpositus Communitatis eller Provsten paa Klosteret til sin Præses. I forommeldte Time maatte en Alumnus ved hvert Bord som Opponens og hans Sidemand som Defendens, skifteviis af Commensales, disputere over visse Theses af Theologie og Philosophie, men Decanus som Præses deciderede. Disse Theses bleve i fordum Tid foreskrevne af Præpositus Communitatis og for hver Uge offentlig til Alunorum Efterretning opslagne af Communitetets Pedel; da der om Mandagen blev disputeret af Logica, om Tirsdagen af Physica, om Onsdagen af Metaphysica, om Torsdag, Fredag og Løverdage af Theologien over visse Artikler Udi Doct. Caspari Brockmanni Systema Theologicum, men om Søndage og Hellige Dage af de sædvanlige evangeliske og epistoliske Texter. Paa ethvert Bord blev sat en Sparebøsse, hvori lagdes af Decanus dens Penge, som blev borte uden lovlig Undskyldning af Sygdom eller deslige. Saasnart Exercitia vare til Ende om Løverdage, blev af Provsten paa Klosteret uddeelt 4 Mark til hver Alumnus til Kostpenge for den Uge i Overværelse af 2 Decani hver Gang. Den Forandring, som hermed er skeet, forekommer siden. Næst ved samme Communitets store Sal, er det dertil store indrettede Kjøkken og Bryggerset, som blev brugt af Oeconomus, saalænge Spisningen paa Communitetet vedvarede.

Dette Kongelige Communitet, som i daglig Tale sædvanlig kaldes Klosteret, fordi af Begyndelsen Studenternes frie Spiisning, blev givet dem i Helliggeistes Kloster udi Kong Christian den Tredies Tid, som gav 20 fattige Studentere sammesteds frie Spise og Underholdning to gange om Dagen, Middag og Aften, blev stiftet Aar 1569 den 25 Jul. af Kong Friderik den Anden for 100 Studentere til deres føie Spiisning og Underholdning, saa at de første 20 Alumnorum Tal bleve forøgede til 100. (See Literæ Regiæ de Regia Eleenmosyna pro centum pauperibus Studiosis datis Anno 1569.) Til dette Communitets Oprettelse skienkede Kongen Bispe-Tiende og andet Bøndergods, som derfor blev kaldet

Communitetets Gods. Derover blev sat en Forstander eller Oeconomus, som blev beordret at gjøre Regnskab den ottende Dag efter Philippi Jakobi hvert Aar, hvilket kan sees af samme Diploma. At saadan Oeconomus haver i Førstningen været een af Professorerne, kan sees af Kong Christian den Fierdes Novell Constit. dateret til Kiøbenhavn Aar 1621, hvor disse Ord findes i den tredie Artikel: *Og skal, naar Os Ælskelig Thomas Fincke er ved Døden afgangen, ingen Professor mere være Oeconomus.* Iligemaade blev beskikket, hvor mange Retter Mad Alumni skulde have til Middag og Aften.

Dette Kongelige Communitets-Huus blev i forommeldte Aar 1569 bygt ved Siden af Universitetet ud mod Nørregade af Bindingsverk eller muret imellem Stolperne. Og blev det ved en høitidelig latinsk Tale, holden af Doct. Nicolaus Hemmingius, Professor Theologiæ ved Kiøbenhavns Universitet, indviet Dominica Jubilate eller den 1 May Aar 1569 Klokken 9 om Formiddagen. Aar 1619 forøgede Kong Christian den Fierde denne sine Forfædres priselige Stiftelse, saa at Alumnorum Tal blev 120. Og Aar 1630 blev deres Tal atter forøget med 24, saa at der bleve nu 144 Alumni, foruden 12 af vor Frue latinske Skoles Disciple, som kaldtes Davidici, hvilke, fordi de opvartede ved Sengen i den Kongelige Slots Kirke, fik først Maanedes Kost paa Proviantgaarden, ligesom Matroserne, men nu fra den 6 Dec. Aar 1630 bleve bospiste ved det nederste Bord paa det Kongelige Communitet. Samme Aar lod Kongen ogsaa bygge en Spisestue til dem samtlige at spise i.

Denne Communitets-Bygning af Bindingsverk afbrændte Aar 1641, tilligemed nogle andre nærliggende Huse, men blev kort derefter inden halvandet Aars Forløb Aar 1643 opbyggt af Grundmuur langt smukkere end tilforn, saa og indrettet saaledes, at Oeconomus og de Studerende, som af ham skulle bospises, havde bedre Rum og Leilighed end tilforn. Efterat Provintsen Skaane er bleven skilt fra Danmarks Rige, hvorudover Communitetets aarlige Indkomster ved Jordegodsernes Afgang bleve formindskede, saa bleve ogsaa Alumnorum Tal

forminsket, saa at Antallet paa Alumni Convictorii Regii i mange Aar ikkun har været 100. Om det Kongelige Communitets Oprindelse og Fremgang holdt Mag. Peder Hunderup, Provst ved Communitetet og Regentsen en Afskeeds-Tale den 8 Febr. Aar 1720, da han nedlagde samme Embede og var kaldet til Capellan ved Trinitatis Kirke.

Denne nu værende nye grundmurede Communitets-Bygning blev, (efterat den i Stadens store Ildebrand Aar 1728 med de øvrige Universitetets Bygninger vare ødelagte) dog saa hastig i Kong Christian den Siettes Tid bragt til Fuldkommenhed, saa at endog sidst i Aaret 1731 blev Communitetet indviet ved en latinsk Oration af da værende Præpositus Communitatis Mag. Friderik Nannestad. Indtil Aar 1755 var Alumnorum Tal 100. Siden er det aarligen forøget til 172 og efterhaanden formeres til et større Antal, muligt til 200, ligesom Tienderne, derpaa Livs-Tid ere bortfæstede, blive ledige ved Fæsternes Dødsfald, hvorpaa de stilles til offentlig Auction til større Afgift at svare deraf aarlig.

Paa Communitetets Sal bleve i Pro-Cantzler Doct. Erik Pontoppidans Tid indrettede 12 Borde isteden for de hidtil værende 10 Borde. Enhver Decanus, som med Provsten eller Præpositus Communitatis nu er 12 i Tallet, har faaet siden bemeldte Aar et ugentlig Tillæg af to Mark, saa at hver Decanus har nu ugentligen een Rigsdaler.

Ved et Kongeligt Rescript af 4 May Aar 1759 er befalet, at Decani Communitatis skal ansees som Magistri legentes og skal de læse to eller flere Timer om Ugen publice in Theologia & Philosophia. Ligeledes efter et Kongeligt Rescript af 27 Jul. Aar 1759 nyder fire Decani Legentes aarligen hver 50 Rdlr. Hvilke 200 Rdlr. ere henlagte til dem af de 300 Rdlr., som Communitetet sparer ved Oeconomi Embedes Forandring. Communitetet faaer hvert Aars 11 Dec. 500 Rdlr. af Kongens Zahl-Casse for Consumption. Af Brygger-Lauget i Kiøbenhavn faaer Communitetet aarlig 100 Rdlr. i Recognition for den Communitetet forundte Brygger-Rettighed, Professores Theologiæ antage og beskikke Præpositus Communitatis

eller Provsten paa Klosteret og Regentsen. De beskikke Oeconomus paa Communitetet, som tillige er Secretarius Communitatis & Collegii Regii. De vælge Decani og udnævne Alumni. Oeconomus har Opsigt over alle Communitetets Bygninger, hvorunder henhører ogsaa Regentsen. Secretarius Communitatis & Collegii er tillige Archivarius og har Communitetets og Regentsens Arkiv, Sigillum Communitatis & Collegii Regii med Kongens Chiffre C7 og Omskrift, hos sig. Hans Løn er 500 Rdlr., nemlig 250 Rdlr. for hvert Embede. Han nyder fri Værelser paa Academiet. (See Forordn, af 2 Jul. 1777.)

For de tvende ved Kiøbenhavns Universitet værende kongelige Stiftelser, nemlig Communitetet og Regentsen, eller Collegium Regium, udgav Kong Christian den Syvende en ny forbedret Fundatz af 25 Jul. Aar 1777, hvori er befalet, at paa Communitetet skal være 12 Borde og ved ethvert Bord foruden Provsten og Decani tretten Alumni, undtagen ved det øverste Bord, hvor der nu ere 14 Alumni. Præpositus Communitatis har til Introduction af hver Alumnus paa Communitetet 3 Rdlr. og af hver Alumnus til Regentsen 2 Rdlr. Exercitia paa Klosteret er nu fra Klokken 11 til 12 1/4. Under Præpositus Communitatis staae Decani, og de indsettes af ham i det Theologiske Facultets Nærværelse. Af de 12 Borde paa Klosteret, Provstens Bord iberegnet, skal sex være Theologie, to Juridiske, et Medicinsk, to i Physiken og Mathematiken og et i Historien.

Ingen maae blive Decanus, førend han har fyldt sit 23 Aar. Decanus aflegger Eed, nyder aarlig 100 Rdlr., har Opsyn med Alumnorum Flid og Fremgang i Studeringer. Decani er tillige Inspectores paa Regentsen, og haver hver Decanus to Kamre paa Regentsen med Brænde, og skal de sammesteds have Opsyn med Alumnorum Sæder og Levemaade, Men Decanus har ei Deel enten i Liigbæren eller i Pengene derfor. Alumni Communitatis nyde hver for sig nu fire Mark ugentlig. Antallet paa Alumni Communitatis Regiæ, som daglig møde ved Kloster-Øvelserne, er nu omstunder 154. Alle de

privilegerede ere befriede fra Kloster-Øvelserne. Communitetet og Regentsen ere nu samlede. En Alumnus, som har Examen Philosophicum nyder begge Dele i tre Aar, men den Alumnus, som tillige tager Examen Philologicum, nyder begge Dele i fem Aar, undtagen de privilegerede, som nyde begge Dele udi fem Aar.

De Privilegerede, ere Studenterne fra Færøe, Island og Grønland. Syv Seminarister, som oplæres at tiene ved Missionen i Finmarken, Nordlandene og Grønland. De fire grønlandske Seminarister nyde ugentlig dobbelt Portion af Communitetet, og de tre Finmarkske Seminarister nyde ugentlig en enkelt Portion, men dog saaledes, at de af Legatum Steenbuckianum i alt nyde 70 Rdlr. aarlig.

De privilegerede Stipendiarii ere fremdeles fire Deposituri fra Tronhiem og to fra Frideriksborgs Skole, hvilke aflegge hos Præpositus Communitatis et Prøve-Specimen. Dernæst fem Præseptores adjuncti paa Weysenhuset, og to Studenter, som bruges ved astronomiske Observationer paa runde Taarn, saa og sex Landmaalere hvoraf tre har en dobbelt Portion; Capellan og Catechet ved Trinitatis Kirke; og een Catechet Ved Holmens Kirke, saa og Informator ved de 32 Mænds Skole i Kiøbenhavn. En Portner og Famulus Bibliothecæ Regii tre Portioner; Sognepræsten ved Trinitatis Kirke, 99 Rdlr. 2 Mk. De to Ministri Academiae nyde hver 43 Rdlr. 2 Mk. Famulus Communitatis, som tillige er Ringer, har 121 Rdlr. 2 Mk. men er tillige Famulus Bibliothecæ paa Regentsen og derfor nyder 28 Rdlr. 4 Mk., som i alt er 150 Rdlr. Famulus ved Bibliotheket paa runde Taarn nyder fem Mark Ugentlig.

De som have været **Præpositi Communitatis Regii eller Provster** paa Klosteret, fra dets første Stiftelse indtil nærværende Tid, ere:

1.) **Otto Einarsen eller Oddur Einarson**, Otto Einarius, hvorom Arngrim Jonæsen melder i hans Crymogæa, en Islænder af Fødsel, fød Aar 1553. Blev holdt i Skole af Guldbrand Thorlaksen sammesteds, blev sendt til Academiet, hvor han i en kort Tid blev Præpositus Communitatis Regiæ. Derefter Rector

ved Holums latinske Skole, og omsider Aar 1588 blev han Biskop i Skalholt Stift i Island. Døde Aar 1630.

2.) Mag. **Andreas Christensen**, (Andreas Christiani) fød i Ribe Aar 1551. Blev Provst paa Klosteret, reiste derefter udenlands. Blev Aar 1583 Doctor Medicinæ, og Aar 1584 Professor Medicinæ ved Universitetet. Var Oeconomus Communitatis fra Aar 1595 til Aar 1602, da han blev Forstander over Sorøe, hvor han døde Aar 1606.

3.) **Christen Rasmusen**, (Christianus Erasmi.)

4.) **Esben Samsing**, (Esbernus Samsingius.)

5.) **Rasmus Nielsen**, (Erasmus Nicolaides.)

6.) Mag. **Peder Gelstrup**, fød Aar 1581. Blev Præpositus Communitatis Regia Aar 1608, men Aar 1614 Professor Literarum humaniorum, og Aar 1621 Professor Logices. Døde Aar 1630.

7) Mag. **Anton Hansen**, (Antonius Johannis.) Var Provst paa Klosteret fra Aar 1611 til Aar 1614.

8.) **Henrik Gerhard Milzov**, Aar 1621.

9.) Mag. **Theodor Rasmusen**, (Theodorus Erasmi), var Provst fra Aar 1621 til Januari Maaned Aar 1623.

10.) Mag. **Hans Hansen**, (Johan Johannis) fra Aar 1623 til Aar 1626.

11.) Mag. **Søren Jüdicher**, fra Aar 1626 til Aar 1627 den 20 Jun.

12.) Mag. **Ole Pedersen**, (Olaus Petræus) som allerførst forestod saavel Regentsen eller Collegium Regium, som ogsaa Convictorium Regium eller Klosteret Aar 1628.

13.) **Johannes Olsen Bond**, (Johannes Bondæus.) Aar 1630.

14.) **Søren Pedersen Calundan**, fød Aar 1607. Blev Provst paa Klosteret Aar 1633, derefter Con-Rector Aar 1635, og Aar 1638 Rector ved vor Frue latinske Skole i Kiøbenhavn. Om ham er meldt pag. 254, blant Rectores No. 13. Aar 1646 blev han Professor Ethices ved Universitetet.

15.) Mag. **Hans Thommesen Ring**, Aar 1635. Døde Aar 1638.

16.) Mag. **Mogens Willadsen**, (Magnus Wihadi) Aar 1638. Var tillige Præst ved Regents-Kirken indtil Aar 1639.

17.) Mag. **Christopher Ludvig Munthe**, Aar 1639. Tilforn Con-Rector ved vor Frue latinske Skole. See foran blant Con-Rectores Scholæ No. 9. Pag. 256.

- 18) Mag. **Jens Justesen Berg**, (Janus Montanus) Blev Provst paa Klosteret Aar 1640, var tillige Præst ved Regents-Kirken, og dernæst den første Sogne-Præst ved Trinitatis Kirke,
- 19.) Mag. **Johannes Jensen Viborg**, blev Præpositus Communit. Aar 1645. Tilforn Con-Rector ved vor Frue latinske Skole. See foran blant Con-Rectores Scholæ No. 11. pag. 257.
- 20) Mag. **Christian Aagaard**, fød Aar 1616. Blev Provst ved Communitetet Aar 1646, men Aar 1647 Professor Poeseos extraordinat. Aar 1651 Rector ved Ribe Skole og Aar 1658 Lector Theologiæ sammesteds.
- 21.) Mag. **Peder Magni Mahler**, fød i Viborg Aar 1619. Blev Præposit. Communit. Aar 1651. Blev siden Professor Theologiæ og Sognepræst i Sorøe Aar 1653. Døde den 31 Aug. 1668.
- 22.) Mag. **Peder Holm**, blev Provst paa Klosteret Aar 1653. Siden Lector Theologiæ ved Christiania latinske Skole.
- 23.) Mag. **Johannes Gregersen Lemvig**, (Joh. Gregorii Lemqvitus), blev Aar 1661 Provst paa Klosteret, i hvilket Embede han døde Aar 1664 i sit Alders 31 Aar.
- 24.) Mag. **Jørgen Hammer**, var først Con-Rector ved vor Frue latinske Skole. (See foran blant Con-Rectores No. 13. pag. 257.) Blev tillige Præpositus Communitatis fra Aar 1664 til Aar 1683. Siden blev han Professor Poesos og derefter Professor Logices ved Universitetet.
- 25.) Mag. **Johannes Jakobsen Birkerod**, blev Aar 1682 Vice-Præpositus Communitatis og 1683 virkelig Provst ved Klosteret. Aar 1684 blev han Professor Linguæ Ebrææ og Aar 1692 Professor Theologiæ baade ved det Ridderlige Academie i Kiøbenhavn og ved Universitetet. Aar 1693 blev han Biskop udi Aalborg.
- 26.) Mag. **Søren Glud**, var først Rector i Holbeks latinske Skole, men Aar 1688 Provst paa Klosteret og tillige Professor Mathematicum inferiorum Ordinarius og Theologiæ Designatus. Aar 1691 kaldet til Sognepræst til Dømkirken i Bergen. Døde Aar 1696.
- 27.) Mag. **Johannes Thomesen Bartholin**, blev Aar 1688 Professor Philosophiæ. Aar 1691 Præpositus Cummunitatis derefter Professor Ebrææ. Aar 1693 fik han Sæde in Facult. Theolog. Aar 1695 Doct. Theologiæ. Døde Aar 1739.

- 28.) Mag. **Stephen Reitzer**, blev Provst paa Klosteret Aar 1694, derefter Professor Philosophi designatus. Døde Aar 1701.
- 29.) Mag **Christian Wilhelm Lange**, blev Præpositus Communitatis Aar 1701, men døde Aar 1702.
- 30.) Mag. **Søren Jakobsen Lintrup**, blev Aar 1696 Rector ved Bergens latinske Skole og tillige Professor Theologiæ & Philosophiæ. Efter Bergens Byes Ildebrand blev han Aar 1704 Præpositus Communitatis Regiæ. Aar 1707 blev han Professor Eloquentiæ. Aar 1716 Professor Theologiæ Extraordinar. Aar 1720 Biskop i Viborg. Aar 1725 blev han kongelig Confessionarius og Professor Theologiæ Ordinar. Døde Aar 1731.
- 31.) Mag. **Peder Hunderup**, blev Aar 1714 Provst paa Klosteret. Aar 1720 Kapellan til Trinitatis Kirke. Aar 1726 Sognepræst til Garnisons Kirkes danske Menighed, og Aar 1728 Sognepræst til St. Nicolai Kirke i Kiøbenhavn. Døde Aar 1733.
- 32.) Mag. **Johannes Wandal**, blev Aar 1718 Professor Philosophiæ & Theologiæ designatus. Derefter Aar 1720 i Februari Provst paa Klosteret. Nedlagde sit Provste-Embede Aar 1722 den 12 Jun. Aar 1726 Sognepræst ved Taarnbye Menighed paa Amager. Døde Aar 1757 den 8 Mart.
- 33.) Mag. **Friderik Nannestad**, blev Præpositus Communitatis Regiæ Aar 1722 den 13 Jun. Aar 1732 Stiftsprovst og Sognepræst til Domkirken i Aarhus. Aar 1742 Doctor Theologiæ. Aar 1747 Professor Theologiæ extraordinarius. Aar 1748 Biskop i Tronhiem. Aar 1758 Biskop i Christiania.
- 34.) Mag. **Peder Holm**, fød Aar 1706. Blev Præpositus Communitatis Regiæ Aar 1733 og Vicarius for Biskoppen i at læse og disputere. Aar 1738 Profess. Theologiæ og Philof. extraordin. Aar 1746 Professor Theologiæ Ordinar. Aar 1749 Doctor Theologiæ. Døde Aar 1777. I hans Tid blev den Bygning af Regentsen opbygt, hvori Provsten paa Regentsen har sine Værelser.
- 35.) Doct. **Johannes Otto Bang**, fød Aar 1712. Blev Aar 1746 Provst ved det kongelige Communitet og Regentsen. Aar 1752 Doctor Theologiæ. Aar 1754 Professor Theologiæ Ordinar. Døde Aar 1764. I hans Tid blev den Side-Bygning, hvori Regents-Kirken er, vendende ud til Kiøbmagergade, af ny opbygt og indviet.

36.) **Niels Nannestad**, fød Aar 1730. Blev Provst paa Klosteret i November Aar 1754, men qvitterede i September Aar 1755, da han ved Mageskifte med Professor Gunnerus blev Sognepræst ved Herlufsholm. Aar 1758 blev han Profess. Linguae Ebraeæ og Lector Theologiæ ved Gymnasium i Odense, og Aar 1766 blev han tillige residerende Kapellan til St. Knuds Kirke i Odense. Døde Aar 1782.

37) Professor **Johannes Ernst Gunnerus**, fød Aar 1718. Efterat han længe havde opholdt sig i Jena, blev han Aar 1754 kaldet til Professor Theologiæ Extraordinarius og Sognepræst ved Herlufsholm. Aar 1755 omskiftede han samme Embede med Provsten paa Klosteret og Regentsen Niels Nannestad, og tillige blev Biskoppens Vicarius til at læse og disputere. Aar 1758 i August qvitterede han, da han blev Biskop i Tronhiem.

38.) Mag. **Jørgen Leth Skjønning**, blev Provst paa Communitet og Regentsen Aar 1758 indtil September Aar 1769, da han blev Sognepræst ved Kallehauge Menighed i Sielland.

39.) Professor **Christian Gotthold Seydlitz**, fød Aar 1738. Blev Aar 1769 i October Provst over det Kongelige Communitet eller Klosteret og Regentsen. Aar 1777 blev han Professor ved Gymnasium i Odense.

40.) Professor **Nicolaus Christian Kall**, blev Aar 1777 Præpositus Communitatis Regiæ og Collegii Regii, og indsat i Januar Aar 1773 saaog Professor Linguae Ebraeæ ved Universitetet.

41.) Professor **Andreas Christian Hviid**, Medlem af det Kongelige Videnskabers Academie i Neapolis, er fød Aar 1749. Blev Aar 1781 Provst ved det Kongelige Communitet og Regentsen, og Biskoppens Vicarius til at læse.

Ved Siden af Communitets-Salen er nu indrettet et Bibliothek-Værelse udi den Bygning, som udi de ældre Tider, da Spisningen havde Sted, var til Oeconomi Brug, men i de nyere Tider haver været beboet af nogle af Professorum Theologiæ Enker. I bemeldte Værelse indsettes Regentsens Bibliothek som hidindtil af Mangel paa anden Plads har været hensat i Skabe i Regents-Kirken. Udi samme Bygning er tillige indrettet en Forsamlings-Stue for Commissionen

over Communitetet og Regentsen; ligeledes et Værelse for Stiftelsens Arkiv, og et Contoir for Oeconomus.

Endnu i samme vestlige Bygnings Længde mod Hiørnet af Skidenstræde ere Aar 1758 ligeledes indrettede smukke Værelser i begge Etager til daværende Pro-Kanzler Doct. Erik Pontoppidans Residens, tilligemed behørig Hauge og Gaardsrum. Efter hans Død er det et Enke-Sæde for hans Enke-Frue.

Dette Kiøbenhavnske Universitet eier mangfoldige Jordegodser, Kirker og Tiender, af hvis aarlige Revenüer og Indkomster Professorerne nyde deres aarlige Løn og Indkomster. Den Professor, som tillige efter Fundatsen er Academiets Rentemester eller Qvæstor forvarer Academiets Casse og gjør Regnskab aarlig for dets Indtægter og Udgifter. Han er befriet fra at holde Lectier, at disputere og examinere, men maae i sit Sted holde en Vicarius. Foruden sin aarlige Løn lige med de andre Philosophis, faaer han 200 Rdlr. til at lønne een som læser og disputerer for ham, samt til at holde en i Regnskabs Førelse forfaren Fuldmægtig. (See Fundatsen af 31 Mart. Aar 1732 §. 86. 91.)

For at holde Lectiones publicas paa Academiet giver Kongen hver Professor aarlig 100 Rdlr. De anseelige Legata og Stipendia, som Tid efter anden ere skienkede af adskillige private Folk til de Studerendes Nytte ved Academiet, udgjøre den Capital 300000 Rdlr., hvoraf de ved Universitetet sig opholdende Studentere nyde de aarlige Renter. Man vil anføre nogle af de vigtigste Stipendier, for Exempel: Et kongeligt Stipendium, givet af Kong Friderik den Anden til fire Studentere at reise udenlands paa, nemlig tre Theologiske og en Medicinsk, for at studere ved fremmede Universiteter. Et andet kongeligt Stipendium, givet af Kong Friderik den Tredie til en medicinsk Student. Et dobbelt Frisers Stipendium, det ene givet af Cantzler Johannes Friis til Hasselager, Aar 1539 paa 3000 Rdlr., hvilket siden af Arvingerne er forøget med 500 Rdlr. Det andet af Broder-Sønnen Friderik Friis som Aar 1619 den 3 Jun.

gav 2000 Rdlr. hvert Stipendium at nyde i 3 Aar. (See Windingii Acad. Hafn. pag. 24.) Det Skeelske Stipendium paa 3000 Rdlr. (See Wind. Acad. pag. 450.) Det Menzerske Stipendium, givet af Mentzer Christophersen, Sognepræst i Tronhiem, stor 1000 Rdlr. Det Rosenkrantzske Stipendium givet Aar 1622 af Holger Rosenkrantz, stor 2500 Rdlr. til en theologisk Student at reise udenlands paa; (See Winding. Acad. pag. 449. 450.) Det Finkiske Stipendium, givet af Doctor Thomas Finke. (See Winding. Acad. pag. 167.)

167.) Stipendium decollatæ Virginis, stor 500 Rdlr. Legatum Refenianum Velus Ao. 1634 & novum Ao. 1685. Legat. Bartholinianum Ao. 1629. Leg. Brochmannianum Ao. 1641. Increment. Brochmannianum Ao. 1713. Legat. Viduæ Brochmannianum Aar 1652. Legat. Longomontanum Ao. 1643. Leg. Winstrupianum Ao. 1663. Legat. Fuirenianum Ao. 1660. Legat. Thomæ Fuiren Ao. 1674. Legat. Höpnerianum Ao. 1675. Legat. Fossianum Ao. 1701. Legat. Grönbeckianum Ao. 1720. Legat. Bircherodianum Ao. 1729. Legat. Bornemannianum Ao. 1711. Legat. Lassenianum Ao. 1713. Legat. Grütianum Ao. 1748. Legat. Bingianum Ao. 1749. Legat. Hölbergianum Ao. 1754. Legat. Londeman Rosenkrones Ao. 1749. Legat. Rosborg & Vosf. Ao. 1756. stor 5000 Rdlr. Alle disse Gave-Breve findes in extenso anført i Hofmanns Samling af Foundationer Tom. 9.

Universitetets øvrighed har af Begyndelsen altid været Biskoppen af Roskild med Capitels-Herrerne sammesteds, Prælater og Decanus. Men efter den sidste Katholske Biskop Jakob Rønnovs Død har altid Rigets Kantzler, tilligemed Rector og Professores baaret Omsorg for Academiet, og ere regnede for Academiets øvrighed. Dog finder man efter Reformationen, at Ærkebisp Hans Svane har været Academiets Hoved fra det Aar 1662 indtil hans Død Aar 1668. Udi den Tid bleve alle Inscriptioner saaledes stiledede: *Præses Consistorii Rector & Professores Civibus Academicis Salutem*. Men det blev ophævet efter hans Død. Da Universitetet Aar 1755 fik Doct. Erik Pontoppidan Biskop i Bergens Stift til Pro Cancellarius, heder det i Pro-Kantzlerens Instrux §. 17. at i Consistorio & Consess. Academicis tager Pro- Cansellarius sin Plads

næst under Rector, og i §. 19. at udi Programmata, som udi Rectores Navn til Promotioner udstædes, skal, efterat Patroni Navn er anført, settes Volumlates Ejus Nobis per illustrem Pro-Cancellarum indicata.

Man vil her anføre alle deres Navne, som have været Patroner for Universitetet.

1.) **Ole Mortesen**, Olaus Martini, Kongens Kantzler og Biskop udi Roskild, var den allerførste Universitets-Kantzler, beskikket af Kong Christian den Første ved Universitetets Oprettelse. Han beskikkede Mag. Peder Albertsen til at være Vice-Kantzler ved Academiet. Denne Olaus Martini døde i Kiøbenhavn St. Augustini Dag Aar 1485. (See Winding. Acad. Hafn. pag. 19. L. Wolfs Encom Dan. pag. 471.) Han var den 32 Biskop in Serie Episcop. Roschilddens.

2.) **Niels Skansve**, Biskop i Roskild. Døde Martini Dag Aar 1493 (See Winding. Acad. pag. 19. Wolfs Encom. Dan. pag. 472.)

3.) **Johannes Jakobsen Ibsen** fød i Ravensborg, (Johannes Jacobi Ravensbergensis) var tilforn Forstander i Dalby Kloster, derefter Kong Hanses Kantzler; Siden Envoje i Engeland og Skotland; Tilsidst Biskop i Roskild og Academiets Kantzler Aar 1500. Døde Aar 1512. (See Winding. Acad. Hafn. pag. 20. 21. L. Wolfs Encom. Dan. pag. 472.)

4.) **Lauge Urne**, Doctor Juris og Rigets Kantzler, derefter Biskop udi Roskilde Aar 1512. Døde den 20 Apr. Aar 1529. (See Winding. Acad. pag. 21. 22. Wolfs Encom. pag. 473.)

5.) **Jakob Rønnov**, var ved Hoffet hos Kong Friderik den Første, siden Biskop i Roskild. Han var den sidste af de katholske Bisper, blev afsat ved Reformationens Indførsel af Kong Christian den tredie. Han døde som en Fange udi Fængsel paa Kiøbenhavns Slot Aar 1544. (See Holbergs Danm. Hist. Tom. 2. pag. 370. Winding. Acad. pag. 23.)

Siden have efter Kong Christian den Tredies Fundatz Kantzlerne allene været Universitetets Patroner, nemlig:

6.) **Johannes Friis**, til Hasselager, var Vice-Kantzler hos Kong Friderik den Anden, derefter blev han Kong Christian den Tredies Kantzler. Efter Reformationen

blev han Aar 1539 beskikket at være Universitetets Kantzler og Conservator, som skulle paasee Fundatzens og Ordinantzens bestandige Efterlevelse. (See N. Cragii Annales Hist. Christiani III.) Han døde i Kiøge Aar 1570. (See Winding. Acad. pag. 24. 25.)

7.) **Niels Kaas** til Torupgaard, var Rigets Kantzler i Kong Friderik den Andens Tid Aar 1573 og en af de fire Regierings-Raader i Kong Christian den Fierdes Mindre-Aarighed. (See Holbergs Danm. Hist. Tom. 2. pag. 513 og 553. Han døde Aar 1594. (See Winding. Acad. pag. 25 - 29).

8) **Christian Friis** til Borrebye, en Broder til forommeldte Johannes Friis, var Kong Christian den Fierdes Kantzler Aar 1596. Døde Aar 1616. (See Winding. Acad. pag 30 - 35. Professor Chr. Longomontanus har udstædt Liig-Programma over ham).

9.) **Christian Friis** til Kragerup, Ridder, Kongens Kantzler og Regierings-Raad hos Kronprinds Christian den Femte i Kong Christian den Fierdes Fraværelse. (See Holbergs Danm. Hist. Tom. 2. pag. 655 og 724.) Han døde Aar 1639. (See Windings Acad. pag. 36 - 41. Professor Claus Plum som Rector har udstædt Liig-Programma over Ham).

10.) **Christen Thommesen Sehestedt** til Stangaard, Ridder, var Rigs-Kantzler og den fornemste Rigens Raad. Døde Aar 1657. (See Winding. Acad pag. 41 - 49)

11.) **Joachim Gersdorff** til Tundbyholm, Ridder, Rigets Hofmester Aar 1652. Siden blev han Rigets Drost og Præsident in Collegio Status Aar 1660. Omtrent Aar 1658 blev han Academiets Conservator. Han døde Aar 1661. Winding. i sin Acad. Hafn. har gaaet ham forbi.

12.) **Peder Reetz** til Thurebyholm etc. Ridder, Rigs-Kantzler og Rigens Raad. Døde Aar 1674.

13.) **Peder Griffenfelt**, tilforn kaldet Schumacher, Ridder af Elefanten, Greve og Rigs-Kantzler.

14.) **Grev Friderik Ahlefeldt** til Langeland og Rixingen, Ridder, Kantzler, Statholder i Slesvig og Holsteen.

15.) **Mikael Wibe** til Freyenfelt, Ridder, Geheimeraad, var Hofmester hos Kronprinds Friderik, eller siden Kong Friderik den Fierde. Han døde Aar 1690.

- 16.) Grev **Conrad Reventlau** til Klausholm, Kalløe etc. Ridder af Elefanten, Gros-Kantzler og Ober-Jægermester.
- 17.) **Ditlev Wibe** til Freyenfelt, Ridder af Elefanten, Geheimeraad, Ober-Secretair i det danske Cancellie, Academiets Patron indtil Aar 1721. Blev Vice-Statholder i Norge.
- 18.) Grev **Ulrik Adolph af Holstein** til Holstenborg, Ridder af Elefanten, Gros-Kantzler etc.
- 19.) **Ivar Rosenkrants**, Geheimeraad.
- 20.) Grev **Johan Ludvig von Holstein**, til Lethraborg.
- 21.) Grev **Otto Thott** til Gaunøe, Geheime-Stads-Minister etc.

(D) **Den søndre Side af Universitetet** vender ud til store Kanikestræde eller vor Frue Kirke. Paa denne Længde er Hoved-Indgangen eller Indkiørselen til Universitetets anseelige Studiigaard igiennem to Porte, nemlig en Port ved hver Ende af samme søndre Længde. Midt imellem disse tvende Porte er opført en liden grundmured Bygning, hvori Communitetets Famulus boer, hvis Forretning blant andet ogsaa er at lade Academiets Klokke ringe til Lectiers og Disputatzers Holdelse, saa og at have Opsigt med Studiigaarden. Paa selvsamme Sted, hvor Famulus nu boer, stod for Ildebranden det forhen ommeldte Anatomie-Huus eller Theatrum Anatomicum.

Næst op til Universitetets østlige Længde, ligger en Professor-Residentz, hvilken Gaard Kong Christian den Fierde Aar 1600 forærede til Universitetet, tilligemed den derhos bag ved liggende Haugeplads, som nu er indrettet til Academiets medicinske eller botaniske Hauge, der er indhegnet med en Brandmuur, vendende ud til Skidenstræde. Udi Nærheden af Universitetet ligger i alt tolv Professor-Residentzer, hvilke ere af Kongernes Gavnildhed forærede siden Reformationen til Universitetet, til Professorernes frie Beboelse. Af disse ligger de otte i begge Kanikestræder og Fiolstræde, hvilke i fordum Tid have været Kanik-Boliger. (See forhen pag. 139.) Dernæst een Professor-Residentz i St. Pedersstræde og tre Residentzer i Studiistræde, af hvilke Biskoppen i Sielland altid beboer den ene som Biske-Residentz, fordi han

efter Academiets Fundatz, er tillige Professor Theologiæ ved Universitetet, og bestandig Decanus Facultatis Theologicæ. Samme Gaard var af Kong Hans Aar 1512 opbyggt og indrettet til et Lectorium og Universitets- eller Studiigaard. (See forhen pag. 13.) Desuden ere i Universitetets vestlige Længde Aar 1758 næst ved Communitetet indrettet en smuk Residents for da værende Pro-Cancellarius.

Fra Universitetets første Stiftelse og Begyndelse, have mange lærde og berømmelige Mænd været Professores Ordinarii i alle Faculteter ved dette Universitet. Doct. og Professor Theologiæ & Medicinæ Caspar Berthelsen Bartholin har i sin Oratio de Ortu, Pogressu & Incrementis Academiæ Hafniensis, trykt Hafn. 1620. in 4. og Wittebe. Ao. 1625. in 4. opregnet alle de Herrer Professorer, som have levet ved Akademiet fra dets Stiftelse indtil Aar 1620. Og Professor Rasmus Winding i sit Skrift: Academia Hafniensis, trykt Hafn. Ao. 1665. in 4. har anført de Professores Levnets-Løb, som have levet ved Akademiet indtil Aar 1665. Det er at beklage, at dette Skrift ei er siden af nogen blevet continueret, hvorudover mange lærde og berømmelige Mænds Hukommelse ved Tidens Længde vil blive udslettet. Vel har Alb. Thura i sin Idea Hist. Liter. pag. 143. til 209. givet os en Continuations-Fortegnelse paa de Professorer i alle Faculteter, som have levet fra Aar 1665 til 1720; men efter det Aar haves ingen videre Fortsettelse. Man vil derfor her korteligen anføre de Professorers Navne, som have levet fra Aar 1665 indtil Aar 1781.

Professor Theologiæ Ordinarii.

Iblant dem henhøre allerførst Biskopperne i Siellands Stift, som tillige ere Decani Facultatis Theologicæ. Disse ere alle anførte forhen pag. 14. Men især finder Læseren en fuldstændig og udførlig Efterretning om dem alle i D. Zwergs Siellandske Cleresie, trykt Khvn. Aar 1754. in 4.

De øvrige Professor Theologiæ Ordinarii.

1.) Doct. **Hans Wandal**, Professor Theologiæ fra 1665 til Aar 1668, da han blev Biskop i Sielland. (See blant Biskopperne i Sielland No. 10. Pag. 16.)

- 2.) Doct. **Christian Nold**, Professor Theologiæ fra Aar 1664 den 9 May. Døde den 22 Aug. Aar 1683 sit Alders 83 Aar.
- 3.) Doct. **Jens Birkerod**, tilforn Professor Linguæ Græcæ, blev Professor Theologiæ Aar 1668 efter Biskop Hans Vandal. Døde den 12 Sept. Aar 1686 i sit Alders 62 Aar, og ligger begravet i Trinitatis Kirke.
- 4.) Doct. **Mauritz Kønning**, fød i Norge Aar 1637. Blev Aar 1666 i May Adjunctus Theologiæ, og strax Aar 1667 Prof. Theolog. Ordin. Aar 1668 Doctor Bullatus, og samme Aar den 13 Dec. Biskop i Aalborg Stift. Døde den 2 May Aar 1672.
- 5.) **Georg Witzleben**, fød i Thüringen Aar 1616, blev Aar 1644 Prof. Theologiæ ved Sorøe Academie, og Sognepræst sammesteds. Aar 1646 blev han Doctor Theologiæ. Da Sorøe Academie blev nedlagt, blev hans Professor Theologiæ ved Kiøbenhavns Universitet. Døde Aar 1676 den 11 Sept. i sit Alders 60 Aar.
- 6.) Doct. **Matthias Foss**, fød i Lund i Skaane Aar 1627 den 12 Oct. Blev Aar 1660 af Kong Friderik den Tredie kaldet til Hofpræst ved Kiøbenhavns Slot. Aar 1665 den 22 Jun. blev han Prof. Theologiæ. Aar 1672 Biskop i Aalborg Stift. Aar 1675 Doct. Theologiæ. Døde Aar 1683 den 8 Jul. (See om ham i Zwergs Cleresie pag. 645. sqv.)
- 7.) Doct. **Christopher Schletter**, fød i Halmstad i Halland Aar 1629. Blev Rector ved Herlufsholm Aar 1658. Siden Aar 1668 Lector Theologiæ ved Gymnasium i Roskild, og Canonicus sammesteds. Efter nysommeldte Doct. Matth. Fosses Død skulle han være Biskop i Aalborg Stift, men tog imod at værre Prof. Theologiæ ved Universitetet i Kiøbenhavn. Aar 1678 blev han Biskop i Tronhiem. Døde Aar 1688.
- 8.) Doct. **Johannes Lassenius**, fød i Pommern Aar 1636. Blev Doct. Theol. i Grypswald Aar 1667. Derefter Aar 1669 Hofprædikant hos Grev Ditlef Rantzow Statholder i Holstein. Aar 1676 Sognepræst til St. Petri tydske Kirke i Kiøbenhavn. Aar 1678 Professor Theologiæ ved Universitetet efter Biskop Schletter. Døde den 29 Aug. Aar 1692.
- 9.) Doct. **Jens Birkerod**, fød i Odense Aar 1658. Blev Præpositus Communitatis Regiæ Aar 1683. Derefter Aar 1684 Professor Linguæ Ebrææ ved Universitetet. Aar 1687 Adjunctus Facultat. Theolog. Aar 1692 Professor Theologiæ

ved det ridderlige Academie i Kiøbenhavn, men samme Aar den 29 Aug. Professor Theologiæ ved Universitetet efter Doct. Lassenii Død. Omsider Aar 1694 Biskop i Aalborg Stift, og Doctor Bullatus Aar 1698. Døde Aar 1708 den 8 Dec.

10.) Doct. **Hector Gottfried Masius**, fød i det Ratzeborgiske Aar 1653, var Legations-Præst Aar 1682 hos den danske Envoje ved det franske Hof. Blev Aar 1683 Professor Theologiæ Extraord. og tydsk Hofprædikant. Aar 1686 Prof. Theologiæ Ordin. Aar 1687 Doctor Theolog. Døde den 20 Sept. Aar 1709 i sit Alders 56 Aar, paa sin Herregaard Raunstrup i Sielland.

11.) Doct. **Hans Wandal**, fød i Kiøbenhavn den 14 Jan. Aar 1656. Blev Rector ved Sorøe Skole Aar 1680, men Aar 1683 Prof. Linguar. Oriental. og samme Aar efter Prof. Nolds Død, blev han Professor Theologiæ. Døde den 10 Mart. Aar 1710 i sit Alders 54 Aar.

12.) Doct. **Hans Bartholin**, fød i Kiøbenhavn Aar 1665. Blev Aar 1688 Prof. Philof. og Theologiæ Adjunctus. Siden blev han Aar 1691 Provst paa Klosteret og Regentsen. Derefter Professor Linguæ Ebrææ og Aar 1693 Proff. Theologiæ Ordin. Aar 1695 Doctor Theolog. Aar 1731 resignerede han fra Academiet for Alderdoms Skyld. Døde Aar 1739.

13.) Prof. **Hans Steenbuck**, fød i Kiøbenhavn Aar 1664. Blev Proff. Linguæ Ebrææ Aar 1693, og Aar 1709 Professor Theologiæ. Døde i enlig Stand Aar 1740 den 21 Jun. Han var den sidste, som førte Navn af Summus Theologus.

14.) Prof. **Johannes Trelund**, fød i Kiøbenhavn Aar 1669. Blev Lector Theologiæ i Christiania, derfra kaldet til Feltprovst ved de danske Tropper i Italien, hos Hans Høie Excellence Christian Gyldenløve. Aar 1705 blev han Professor Eloquentiæ ved Universitetet i Kiøbenhavn. Derefter Stiftsprovst og Sognepræst i Christiania Aar 1707. Blev Professor Theologiæ efter Prof. Worm, som blev Biskop i Kiøbenhavn Aar 1711, og Aar 1725 Biskop i Wiborg. Døde Aar 1735 den 12 Jun.

15.) Dr. **Marcus Wøldike**, fød Aar 1699 den 25 Nov. Blev Aar 1728 Sognepræst i Warde i Jylland. Aar 1731 Professor Theologiæ i Kiøbenhavn, Aar 1736 Doctor Theologiæ. Aar 1734 Assessor i Missions-Collegio. Døde Aar 1750 den 26 Sept.

16.) Doct. **Jeremias Friderik Reuss**, fød Aar 1720 i Hertugdømmet Würtenberg. Aar 1732 blev han tydsk Hofpræst i Kiøbenhavn og Professor Theologiæ Ordin. ved Universitetet. Aar 1742 Doctor Theologiæ. Aar 1749 General-Superintendent i Hertugdømmene Slesvig og Holstein. Aar 1757 Kanzler ved Academiet i Tübingen.

17.) Prof. **Søren Block**, fød Aar 1696. Blev Aar 1732 Sognepræst til Barret i Aarhus Stift, Aar 1741 Professor Theologiæ ved Universitetet i Kiøbenhavn. Aar 1746 Stiftsprovst og Sognepræst til Budolphi Menighed i Aalborg, og Aar 1747 Stiftsprovst og Sognepræst til vor Frue Kirke i Kiøbenhavn. Døde Aar 1753.

18.) Doct. **Peder Holm**, fød Aar 1706. Blev Aar 1735 Præpositus Communitatis Regiæ & Collegii Regii. Aar 1738 Professor Theologiæ Extraord. Aar 1746 Professor Theologiæ Ordin. Aar 1749 Doctor Theolog. Døde ugift Aar 1777. (See tillige forhen blant Provsterne paa Klosteret No. 34. pag. 294.)

19) Doct. **Johannes Otto Bang**, fød Aar 1712. Blev Aar 1746 Provst paa Klosteret og Regentsen. Aar 1752 Doctor Theolog. Aar 1754 Profess. Theologiæ Ordin. Døde Aar 1764 ugift.

20.) Prof. **Christian Beverlin Studsgaard**, fød i Kiøbenhavn. Blev Aar 1759 Sognepræst ved Herlufsholm og Lector Theologiæ ved den adelige Skole sammesteds. Aar 1769 Professor Theologiæ Ordin. ved Kiøbenhavns Universitet, Aar 1773 Sognepræst til Budolphi Kirke i Aalborg. Aar 1778 blev han Biskop sammesteds.

21.) Doct. **Nikolai Edinger Balle**, fød i Lolland. Blev Aar 1771 Sognepræst til Kiettrup og Giøttrup Menigheder i Aalborg Stift. Efter faa Maaneders Forløb kaldet 1772 til Professor Theologiæ Ordin. ved Universitetet i Kiøbenhavn. Aar 1774 Doctor Theolog. Samme Aar den 11 May dansk Hofprædikant.

22.) Prof. **Lorentz Ancker**, fød i Kiøbenhavn, Blev Professor Theologiæ Ordin. Aar 1773 ved Universitetet i Kiøbenhavn. Samme Aar Stiftsprovst og Sognepræst ved St. Knuds Kirke i Odense.

23.) Prof. **Herman Treskov**, blev Aar 1773 Professor Theologiæ Ordin. ved Universitetet i Kiøbenhavn, men Aar 1775 kaldet til Sognepræst ved Garnisons-Kirkens danske Menighed i Kiøbenhavn.

24) Doct. **Hector Jansen**, blev Aar 1766 kaldet til tydsk Slotspræst ved Chrtstiansborgs Slots-Kapel, derefter tydsk Hofprædikant. Men Aar 1774 bestikket at være tillige Professor Theologiæ Ordinarius ved Kiøbenhavns Universitet, og samme Aar Doctor Theologiæ.

25.) Doct. **Claus Frees Hornemann**, blev Aar 1776 Professor Theologiæ, og Aaret efter Prof. Theol. Ordin. ved Universitetet. Aar 1779 Doctor Theologiæ.

Professores Juris. Medicinæ & Philosophiæ.

1.) Prof. **Peder Lauridsen Scavenius**, fød Aar 1623. Blev Aar 1657 Profess. Juris og Doctor Juris Utr. Aar 1660 General-Procureur og Assessor i Høieste Ret. Aar 1684 Etatsraad. Døde Aar 1685.

2.) Doct. **Cosmus Bornemann**, fød i Hadersleb Aar 1637. Blev Aar 1667 Prof. Juris ved Universitetet. Aar 1668 Doctor Juris. Aar 1684 Borgemester i Kiøbenhavn. Aar 1685 Assessor i Høieste Ret. Døde Aar 1692.

3.) Prof. **Thomas Thomesen Bartholin**, fød Aar 1659. Blev Aar 1677 Prof. Design. Politices & Histor. Patriæ. Aar 1684 Antiquarius Regius. Aar 1685 Professor Juris. Døde Aar 1690.

4.) Prof. **Christian Retzer**, fød i Kiøbenhavn Aar 1665. Blev Aar 1689 Prof. Juris Design. ved Universitetet. Aar 1709 Assessor i Høieste Ret og Justitsraad. Aar 1721 Etatsraad. Aar 1722 Stiftamtmand i Tronhiem, og Aar 1726 Stiftamtmand i Aalborg. Døde Aar 1736 i Flensborg.

5.) Doct. **Henrik Weghorst**, fød i Kiel Aar 1653. Blev Aar 1692 Professor Philosophiæ Moralis ved det Ridderlige Academie i Kiøbenhavn, og kort derefter tillige Professor Metaphys. Ordin. og Juris Extraord. ved Universitetet. Aar 1697 Cancellieraad og Assessor i Hof-Retten. Døde Aar 1722.

6.) Prof. **Christian Ludvig Scheid**, var først Professor Juris Extraord. i Güttingen, men Aar 1738 kaldet til Professor Juris Civilis & Patriæ ved Universitetet i Kiøbenhavn. Aar 1739 Profess. Juris Naturæ, Gentium & Publici. Aar 1746 Justitsraad. Aar 1749 forlod han Danmark og blev Hofraad og Bibliothecarius i Hanover, hvor han døde Aar 1761.

7.) Doct. **Christian Ostefeld**, Doctor Medicinæ. Blev Aar 1656 Professor Medicinæ. Aar 1661 Bibliothecarius Universitatis. Aar 1670 Assessor i Høieste Ret. Døde Aar 1671. (See foran om ham ved Hans Monument pag. 225.)

8.) Doct. **Thomas Casp. Bartholin**, fød Aar 1616. Blev Aar 1647 Professor Mathematicum. Aar 1648 Professor Anatomix & Medicinæ. Døde Aar 1680. (See om ham ved hans Monument pag. 208)

9.) Doct. **Rasmus Casp. Bartholin**, fød Aar 1625. Blev Aar 1656 Professor Geometriæ. Aar 1657 Professor Medicinæ. Aar 1675 Assessor i Høieste Ret. Aar 1684 Justitsraad. Aar 1694 Etatsraad. Døde Aar 1698.

10.) Doct. **Wilhelm Olsen Worm**, fød Aar 1633 i Kiøbenhavn. Blev Aar 1662 Professor Physices Experimentalis siden Professor Medicinæ. Aar 1679 Assessor i Høieste Ret, Bibliothecarius og Historiographus Regius. Aar 1687 Justitsraad. Aar 1690 Justitiarius i Høieste Ret. Aar 1694 Conferensraad. Døde Aar 1704.

11.) Doct. **Matthias Jacobæus**, fød Aar 1637. Blev Aar 1664 Professor Historiar. & Geograph. Aar 1668 Professor Græcæ Linguæ, og omsider Professor Medicinæ. Døde Aar 1688.

12.) Doct. **Ole Borck**, fød Aar 1626. Blev Aar 1660 Professor Philologiæ & Chemico-Botanicus. Aar 1686 Assessor i Høieste Ret. Aar 1689 Cancellieraad. Døde ugift Aar 1690. (See om ham forhen ved hans Monument pag. 214.)

13.) Doct. **Jens Jacobæus**, fød Aar 1646. Blev Professor Medicinæ Aar 1685. Døde Aar 1698.

14.) Doct. **Oligerus Jacobæus**, fød Aar 1650. Blev Aar 1679 Professor Medicinæ ved Universitetet. Aar 1693 Assessor i Høieste Ret og Justitsraad. Døde Aar 1701.

15.) Doct. **Ole Worm (den yngre)** fød Aar 1667. Blev Aar 1688 Professor Philopiæ. Aar 1691 Professor Eloquentiæ. Aar 1704 Professor Medicinæ ved Universitetet. Døde Aar 1708.

16.) Prof. **Hans Mikkelsen Muhle**, fød i Fyen. Blev Aar 1677 Professor Medicinæ. Døde Aar 1712.

17.) Prof. **Andreas Aagaard**, var først Professor Logices, siden Professor Medicinæ & Chirugiæ, resignerede Aar 1699. Blev Justitsraad.

18.) Prof. **Jørgen Seerup**, fød i Ribe Aar 1660. Blev Aar 1699 Professor Philosophiæ & Medicinæ ved Universitetet. Aar 1700 Doctor Medicinæ. Døde Aar 1701.

- 19.) Prof. **Hans Adolph Hofstetter**, var Professor Medicinæ ved Universitetet Kongelig Liv-Medicus og Justitsraad.
- 20.) Prof. **Georg Frank de Franckenau**, fød Aar 1644. Blev Kongelig dansk Liv-Medicus Aar 1695. Justitsraad Aar 1697. Døde Aar 1704.
- 21.) Prof. **Georg Friderik Frank de Franckenau**, fød Aar 1669. Blev Aar 1701 Professor Medicinæ & Philof. designat. ved Universitetet. Aar 1708 virkelig Professor Medicinæ, siden Assessor i Høieste Ret. Døde Aar 1732.
- 22.) Prof. **Johannes de Buchwald**, fød Aar 1658. Blev Kongelig Liv-Medicus Aar 1707. Siden Professor Medicinæ ved Universitetet Aar 1717 og Justitsraad. Aar 1728 Etatsraad. Døde Aar 1738.
- 23.) Prof. **Balthasar Johannes de Buchwald**, fød Aar 1697. Blev Aar 1720 Doctor Medicinæ. Aar 1739 Professor Medicinæ ved Universitetet. Aar 1749 Justitsraad. Aar 1760 Etatsraad. Døde Aar 1763.
- 24.) Prof. **Christian Lodberg Friis**, fød Aar 1699. Blev Aar 1723 Doctor Medicinæ. Aar 1734 Stads-Physicus i Kiøbenhavn. Aar 1739 Professor Med. Extraord. Aar 1747 virkelig Professor Medicinæ. Aar 1760 Justitsraad. Aar 1769 Etatsraad.
- 25.) Prof. **Caspar Thomesen Bartholin**, fød Aar 1655. Blev Aar 1674 Professor Philosophiæ. Aar 1678 Doctor Medicinæ. Aar 1691 Assessor i Høieste Ret, Aar 1694 Justitsraad. Aar 1703 Etatsraad. Aar 1719 General-Procureur. Aar 1722 Konferensraad. Aar 1724 Deputered for Financerne. Aar 1729 Ridder af Dannebrog Døde Aar 1738.
- 26.) Prof. **Johannes Jensen Birkerod**, fød Aar 1663. Blev Aar 1688 Prof. Logices & Methaphys. Aar 1699 Professor Histor & Geograph. Døde Aar 1720.
- 27.) Prof. **Thomas Thom. Bartholin, (den yngre)** fød Aar 1690. Blev Aar 1715 Professor Philosophiæ. Aar 1718 Assessor i Hof-Retten. Aar 1721 Assessor i Høieste Ret. Aar 1722 Justitsraad. Aar 1729 General-Procureur. Aar 1730 Etatsraad. Aar 1732 Quæstor Universit. Aar 1736 Justitiarius i Høieste Ret. Døde Aar 1737.
- 28.) Prof. **Arnas Magnæus**, fød i Island Aar 1663. Blev Aar 1694 Professor Antiquitatum Danicarum. Aar 1697 Kongelig Arkiv-Sekretair. Aar 1721 Bibliothecarius ved Academiets Bibliothek. Døde Aar 1730.

- 29.) Prof. **Johannes Zoega**, fød i Kiøbenhavn Aar 1608. Blev Aar 1644 Professor Logices & Metaphys. Døde Aar 1673.
- 30.) Prof. **Henrik Bornemann**, fød Aar 1646. Blev Aar 1674 Professor Logices & Metaphys. Aar 1675 Stiftsprovst. (See mere om ham blant Siellands Biskopper No. 12. pag. 17.)
- 31.) Prof. **Peder Hansen Resen**, fød Aar 1625. Blev Aar 1657 Professor Ethices. Aar 1662 Professor Juris. Aar 1664 Borgemester. Aar 1672 Præsident i Kiøbenhavn. Døde Aar 1688. (Om ham er meldt forhen ved Stadens Præsidenter)
- 32.) Prof. **Jørgen Hammer**, fød Aar 1633, var Provst paa Klosteret, blev Professor Poeseos, derefter Professor Logices & Metaphys. (Om ham er meldt forhen blant Provsterne ved Communitetet No. 24. pag. 293.)
- 33.) Prof. **Christian Bagger**, fød Aar 1692. Blev Aar 1715 Profess Designat. Aar 1720 Profess. Mathem. infer. Ordin. Aar 1729 Assessor i Høieste Ret. Aar 1733 Justitsraad. Aar 1736 Doctor Juris Bullatus. Aar 1738 Stiftamtmand i Bergen. Døde Aar 1741.
- 34.) Prof. **Johannes Friderik Wandal**, fød Aar 1686. Blev Aar 1708 Prof. Philosophiæ & Theologiæ. design. Aar 1709 Professor Metaphys. Døde Aar 1717.
- 35.) Prof. **Ludvig Holberg**, fød Aar 1685. Blev Aar 1714 Profess. Extraord. Aar 1718 Professor Metaphys. Aar 1737 Professor Historiarum og Quæstor Universit. Aar 1747 blev han Baron. Han døde Aar 1754.
- 36.) Prof. **Johannes Wandal**, fød Aar 1694. Blev Aar 1718 Professor Philosophiæ & Theologiæ Design. Aar 1720 Provst paa Klosteret og Regentsen. (See mere om ham forhen blant Præpos. Communit. Reg. No. 32. pag. 294.)
- 37.) Prof. **Christian Steenbuck**, fød Aar 1625. Blev Aar 1655 Profs Ebrææ Linguæ ved Universitetet. Døde Aar 1665.
- 38.) Prof. **Ole Eriksen Torm**, fød Aar 1641. Blev Aar 1666 Professor Linguæ Ebrææ, Syriacæ ved Universitetet. Aar 1670 Slotspræst ved Frideriksborg Slot. Døde Aar 1698.
- 39.) Prof. **Andreas Frølund**, fød Aar 1669. Blev Aar 1702 Profess. Philosoph. designatus. Aar 1708 Professor Metaph. og Aar 1709 Professor Linguæ Ebrææ. Døde Aar 1731.

-
40. Prof. **Rasmus Poulsen Winding**, fød Aar 1615. Blev Aar 1648 Professor Linguæ Græcæ ved Universitetet, og Aar 1661 Prof. Histor. & Geograph. Aar 1660 Assessor i Høieste Ret. Aar 1670 Referendarius i Høieste Ret. Aar 1680 Justitsraad, og Aar 1684 Etatsraad. Døde Aar 1684.
41. Prof. **Poul Winding**, fød Aar 1658. Blev Aar 1677 Professor design. og Aar 1681 Professor Linguæ Græcæ, siden Assessor i Høieste Ret, Justits- og Etatsraad. Døde Aar 1712.
42. Prof. **Hans Gram**, fød Aar 1685. Blev Aar 1714 Professor Linguæ Græcæ. (See om ham forhen blant Con Rectores ved Frue latinske Skole No. 22. pag. 257.)
43. Prof. **Wilhelm Lange**, fød Aar 1624. Blev Aar 1650 Professor Mathematicum inferiorum, kom ei til at forrette sit Professorat, thi han blev Informator hos Kronprinzen, Kong Christian den Femte og siden Landsdommer i Jylland; derefter Assessor i Høieste Ret. Døde Aar 1682.
44. Prof. **Ole Rømer**, fød Aar 1644. Blev Aar 1676 Professor Matheseos design. og Aar 1681 tiltraadte sin Profession. Aar 1705 blev han Politie- og Borgemester i Kiøbenhavn, var tillige Assessor i Høieste Ret, Justits- og Etatsraad. Døde Aar 1710.
45. Prof. **Lars Skive**, fød Aar 1677. Blev Aar 1710 Professor Mathematicum Superiorum ved Universitetet. Døde kort derefter.
46. **Jørgen Rasch**, fød i Lolland. Blev Professor Mathematicum Superiorum ved Universitetet Aar 1711. Døde Aar 1714.
47. Prof. **Peder Horrebow**, fød Aar 1679. Blev Aar 1714 Professor Mathematicum Superiorum ved Universitetet. Døde Aar 1764.
48. Prof. **Christian Horrebow**, fød Aar 1717. Blev Aar 1747 Professor Mathematicum design. Aar 1753 virkelig Professor Philof. Aar 1761 Justitsraad. Aar 1769 Etatsraad. Døde Aar 1776.
49. Prof. **Peder Horrebow**, (den yngre) blev Aar 1763 Professor Matheseos & Phil. design. resignerede Aar 1777 med Pension.
50. Prof. **Thomas Bugge**, blev Professor Mathematicum Superiorum Aar 1777.
51. Prof. **Matthias Anchersen**, fød Aar 1682. Blev Aar 1705 Professor Theologiæ & Philof design. Aar 1709 Profess Mathemat. inferior ordin.

Aar 1720 Sognepræst til Taarnbye paa Amager. Aar 1726 Sognepræst ved Trinitatis Kirke i Kiøbenhavn. Aar 1731 Biskop i Ribe. Døde Aar 1741.

52. Prof. **Christian Thestrup**, fød Aar 1689. Blev Aar 1719 Professor Philof. design. Aar 1722 Professor Mathem. inferior. siden Professor Philosophiæ. Aar 1731 Assessor i Høieste Ret. Aar 1735 Justitsraad. Aar 1739 Professor Juris Extraord. Aar 1749 Etatsraad. Døde Aar 1750.

53. Prof. **Henrik Stampe**, fød Aar 1713. Blev Aar 1740 Doctor Juris. Aar 1741 Professor Philosophiæ. Aar 1748 General-Auditør ved Søe-Etaten. Aar 1753 Professor Juris Naturæ, Gentium & Publ. samt General-Procureur og Assessor i Høieste Ret. Aar 1760 Etatsraad. Aar 1766 Conferentsraad. Aar 1769 Ridder af Dannebrog. Er Quæstor Universitatis.

54. Prof. **Berndhard Møllmann**, fød Aar 1702. Blev Aar 1741 Professor Antiquitatum Patriæ. Aar 1748 Bibliothecarius Reg. Aar 1754 Professor Hist. & Geographiæ. Aar 1755 Justitsraad og Historiographus Reg. Aar 1768 Etatsraad. Døde Aar 1778.

55. Prof. **Johan Christian Kall**, fød Aar 1714. Blev Aar 1738 Professor Linguarum Orientalium ved Universitetet. Aar 1753 Justitsraad. Aar 1768 Etatsraad. Døde Aar 1775.

56. Prof. **Peder Kofod Ancher**, fød Aar 1710. Blev Aar 1741 Professor Publ. Ord. Juris Civilis Patriæ. Aar 1753 General-Auditør ved Søe-Etaten, Assessor i Høieste Ret, Justitsraad. Aar 1768 Etatsraad; derefter Conferentsraad.

57.) Prof. **Joachim Friderik Ramus**, fød Aar 1686. Blev Professor Mathematicum Inferiorum ved Universitetet. Aar 1738 Justitsraad. Døde Aar 1769.

58.) Prof. **Johan Peter Anchersen**, fød Aar 1700. Blev Professor Philosophiæ Aar 1736. (See mere om ham ved Con-Rectores Scholæ Hafniens. No. 24. pag. 258.)

59.) Prof. **Georg Detharding**, fød Aar 1671. Blev Aar 1733 Professor Medicinæ ved Universitetet. Aar 1743 Justitsraad. Døde Aar 1747.

60.) Prof. **Ernst Gottlieb Ziegenbalg**, fød Aar 1716. Blev Aar 1747 Professor Mathematicum Inferiorum ved Universitetet. Døde Aar 1758.

61.) Prof. **Caspar Friderik Munthe**, fød Aar 1704. Blev Professor Linguæ Græcæ Aar 1747. (See mere om ham blant Rectores Scholæ Hafn. No. 21. pag. 255.)

- 62.) Prof. **Balthazar Gebhard de Obelitz**, fød Aar 1728. Blev Aar 1754 Professor Juris Design. Aar 1759 Professor Juris Ordin. Aar 1762 Justitsraad. Aar 1770 Etatsraad. Aar 1782 Conferentsraad.
- 63.) Prof. **Christian Friis Nottbøll**, fød Aar 1727. Blev Aar 1755 Doctor Medicinæ. Aar 1756 Professor Medicinæ Design., blev siden Justitsraad og derefter Etatsraad.
- 64.) Prof. **Jens Bing Dons**, fød Aar 1734. Blev Doctor Juris Aar 1767. Samme Aar Professor Juris ved Universitetet, siden Justitsraad og Laugmand i Tronhiem.
- 65.) Prof. **Johan Henrich Schlegel**, fød Aar 1726. Blev Aar 1760 Professor Philosophiæ Design. ved Universitetet. Aar 1770 Historiographus & Bibliothecarius Regius. Døde Aar 1780.
- 66.) Prof. **Martin Hübner**, blev Professor Design. ved Universitetet. Aar 1766 tiltraadte han sin Profession, blev derefter Justits- Etats- og Conferentsraad.
- 67.) Prof. **Christian Friderich Wadskier**, blev Aar 1747 Professor Histor. ved Sorøe Academie, men Aar 1752 Professor Poeseos ved Universitetet i Kiøbenhavn. Derefter Professor Eloquentiæ. Døde Aar 1779.
- 68.) Prof. **Ole Stokfleth Pihl**, blev Aar 1762 Professor Oeconomix ved Universitetet. Døde Aar 1765.
- 69.) Prof. **Christian Gottlieb Kratzenstein**, blev Aar 1753 Professor Physicæ Experimentalis og Medicinæ ved Universitetet.
- 70.) Prof. **Christian Hee**, blev Aar 1759 Professor Matheseos og Philosophiæ ved Universitetet, og derefter Justitsraad. Døde Aar 1781.
- 71.) Prof. **Borge Riisbrigh**, fød Aar 1731. Blev Aar 1767 Professor Philosophiæ ved Universitetet.
- 72.) Prof. **Matthias Saxtorph**, fød Aar 1740. Blev Aar 1771 Doctor Medicinæ og Accoucheur. Aar 1773 Professor Medicinæ.
- 73.) Prof. **Christian Johannes Berger**, fød i Wien Aar 1724. Blev Aar 1761 Professor Medicinæ Design. og Professor Artis Obstetricis ved Universitetet.
- 74.) Prof. **Jak. Ed. Colbjørnsen**, Professor Juris Aar 1773.
- 75.) Prof. **Johannes Christian Fabritius**, Professor Oeconomix & Histor Naturalis Aar 1768.

- 62.) Prof. **Balthazar Gebhard de Obelitz**, fød Aar 1728. Blev Aar 1754 Professor Juris Design. Aar 1759 Professor Juris Ordin. Aar 1762 Justitsraad. Aar 1770 Etatsraad. Aar 1782 Conferentsraad.
- 63.) Prof. **Christian Friis Nottbøll**, fød Aar 1727. Blev Aar 1755 Doctor Medicinæ. Aar 1756 Professor Medicinæ Design., blev siden Justitsraad og derefter Etatsraad.
- 64.) Prof. **Jens Bing Dons**, fød Aar 1734. Blev Doctor Juris Aar 1767. Samme Aar Professor Juris. ved Universitetet, siden Justitsraad og Laugmand i Tronhiem.
- 65.) Prof. **Johan Henrich Schlegel**, fød Aar 1726. Blev Aar 1760 Professor Philosophiæ Design. ved Universitetet. Aar 1770 Historiographus & Bibliothecarius Regius. Døde Aar 1780.
- 66.) Prof. **Martin Hübner**, blev Professor Design. ved Universitetet. Aar 1766 tiltraadte han sin Profession, blev derefter Jusiits- Etats- og Conferentsraad.
- 67.) Prof. **Christian Friderich Wadskier**, blev Aar 1747 Professor Histor. ved Sorøe Academie, men Aar 1752 Professor Poeseos ved Universitetet i Kiøbenhavn. Derefter Professor Eloquentiæ. Døde Aar 1779.
- 68.) Prof. **Ole Stokfleth Pihl**, blev Aar 1762 Professor Oeconomïæ ved Universitetet. Døde Aar 1765.
- 69.) Prof. **Christian Gottlieb Kratzenstein**, blev Aar 1753 Professor Physicæ Experimentalis og Medicinæ ved Universitetet.
- 70.) Prof. **Christian Hee**, blev Aar 1759 Professor Matheseos og Philosophiæ ved Universitetet, og derefter Justitsraad. Døde Aar 1781.
- 71.) Prof. **Borge Riisbrigh**, fød Aar 1731. Blev Aar 1767 Professor Philosophiæ ved Universitetet.
- 72.) Prof. **Matthias Saxtorph**, fød Aar 1740. Blev Aar 1771 Doctor Medicinæ og Accoucheur. Aar 1773 Professor Medicinæ.
- 73.) Prof. **Christian Johannes Berger**, fød i Wien Aar 1724. Blev Aar 1761 Professor Medicinæ Design. og Professor Artis Obstetricis ved Universitetet.
- 74.) Prof. **Jak. Ed. Colbjørnsen**, Professor Juris Aar 1773.
- 75.) Prof. **Johannes Christian Fabritius**, Professor Oeconomïæ & Histor Naturalis Aar 1768.

- 76.) Prof. **Peder Christian Abildgaard**, fød Aar 1742. Blev Aar 1768 Doctor Medicinæ og derefter Professor og Stads-Physicus.
- 77.) Prof. **Morten Thrane Brünnich**, fød Aar 1737. Blev Aar 1769 Professor Historiæ Naturalis & Oeconomiae ved Universitetet.
- 78.) Prof. **Henrik Callisen**, Professor Anatomiae & Chirurgiae Aar 1773.
- 79.) Prof. **Johan Clemens Thode**, Professor Medicinæ Aar 1774.
- 80.) Prof. **Abraham Kall**, Professor Græcæ Linguæ Aar 1770. Professor Historiæ & Geograph. Aar 1781.
- 81.) Prof. **Nicolaus Kall**, Professor Linguæ Ebrææ Aar 1776.
- 82.) Prof. **Jakob Baden**, fød Aar 1735. Blev Professor extraord. Aar 1774. Professor Eloquentiæ ved Universitetet Aar 1780.
- 83.) Prof. **Lars Sahl**, blev Professor Linguæ Græcæ Aar 1781. (See om ham ved Con-Rectores Scholæ Hafn. No. 27. pag. 258.)

Dette kongelige Universitet har fire Collegier, hvori et vist Antal Studentere nyde frie Værelser, saag tillige visse Stipendii-Penge af det Collegium, hvis Allumnus de ere, til deres Studeringers Fortsættelse, Bemeldte Collegia ere disse følgende:

§. 5.

Regentsen eller Collegium Regium, en stor og vidtløftig Bygning, beliggende paa Hiørnet af store Kanikestræde og Købmagergade, saag Skidenstræde, saa at den vender ud til tre Gader. I de ældre Tider har en Deel af dette anseelige og rummelige Sted været en kongelig Stald, men ud til Kanikestræde har det været Rigets Kantzler Christian Frises Gaard. Aar 1618 købte Kong Chnstian den Fierde samme Gaard og lod den hele Plads ganske opbygge og indrette til en beqvem Bolig for 120 fattige Studentere.

Fortsættes Klædebo Kvarter del 3.

Kilde: Nicolai Jonge Kiøbenhavns Beskrivelse
Kiøbenhavn 1783. Trykt hos Nicolaus Møller, Kongelig Hofbogtrykker.

Side 258 – 312.